

Gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Boljše nagrajevanje strojnikov je pogoj za večji delovni uspeh

Nagrajevanje strojnikov mora iti v korak z nagrajevanjem drugih delavcev

Odločil sem se, da napišem ta članek, ker sem prepričan, da sedanji način nagrajevanja naših strojnikov težke gradbene mehanizacije nikakor ne gre v korak s sistemom nagrajevanja ostalih delavcev gradbene stroke.

Danes je že vsakomur jasno, da so direktno stimuliranje proizvajalca, merjenje njegovega učinka in odvisnost njegovega osebnega dohodka od izvršenega dela, najboljši načini za dvig osebne produktivno-

sti vsakega posameznika. Zato imamo že dolgo v podjetju cenike za vse vrste gradbenih del, na podlagi katerih sestavljamo obračune učinka za posameznike ali za skupine pri izvajanju. Poleg cenika zahteva direktni obračun samo še ažurno in dobro evidenco izvršenih del na objektu in skrb tehničnega kadra, da posameznikom ali proizvodni skupini pravilno tolmači osnovo za obračun učinka in doseženi rezultat. Tam, kjer se organizatorji proizvodnje potrjujejo, uspeh ne izostane in pomeni delo po učinku uspešno proizvodnjo, za udeležence pa nagrajevanje po delu najčistejšo obliko stimulacije.

Seveda pa še danes naletimo marsikje na nedoslednost, malomarnost in nezainteresiranost pri oblikovanju takega obračuna, ki pa v ogromni večini ne temelji na odklanjanju neposrednih proizvajalcev, ki si delo po učinku želijo, temveč na razni argumentaciji tistih, ki morajo pripraviti osnove zanj, ga evidentirati in obračunati.

Se ostreje je opaziti pomanjkanje nagrajevanja po učinku prav tam, kjer bi tako nagrajevanje moralo biti osnova za proizvodne odnose, to je pri strojnem delu s težko mehanizacijo. Strojniki, ki so člani kolektiva SPO in jih direktno obračunava gradbena poslovna enota, so v največjem položaju. Gradbena poslovna enota plačuje strojno najemnino, v tej ceni pa je tudi strošek za strojnika. Ta najemnina ni vezana na storilnost stroja oziroma njegovega strojnika, pogoj je samo postavljena ura.

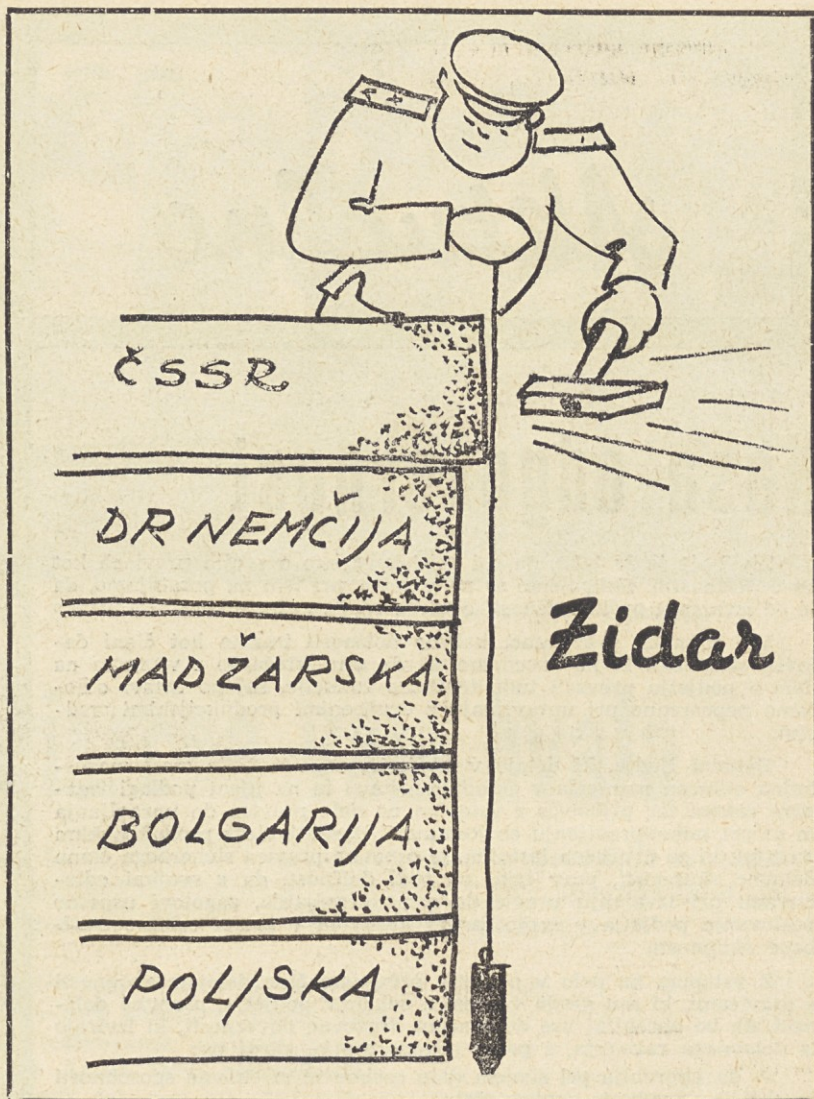
Obrat SPO pa je zainteresiran samo na čim večjem številu registriranih in priznanih obratovalnih ur — saj se iz njih formira njegov dohodek. Vseeno mu je, ali stroj v obratovalni uri opravi več ali manj dela, saj boljši učinek nima direktnega vpliva na dohodek obrata. SPO tudi nima na razpolago podatkov o izvršenih količinah del, ki jo njegovi stroji opravijo, torej ne more direktno stimulirati strojnika za boljši učinek, lahko ga stimulira kvečjemu za večje število opravljenih obratovalnih ur.

Ze iz gornjega je razvidno, da je samo gradbena poslovna enota tista, ki ima neposredno korist od efektnosti dela strojnika. Ona sama ima tudi možnost ugotavljanja efekta njegovega dela. Na njej je torej, da s strojnikom sklene dogovor o delu po učinku in mu priznava, po-

leg izvršenih obratovalnih ur, še presežek dohodka, ki ga z boljšim delom, večjim trudom ali popolnejšim znanjem doseže, ko opravi več dela, kot je normativ za njegov stroj.

Iz razgovorov s strojniki se lahko vsakdo prepriča, da ni med njimi nihogar, ki bi si ne želel dela po učinku in direktne stimulacije za

Nadaljevanje na 4. str.



NAŠ KOMENTAR

Mezdna miselnost

Zadnje čase se je v naši javnosti precej razvnela razprava o petdnevnem delovnem tednu v javni upravi. Nekateri so sploh proti taki ureditvi delovnega časa, češ da niso ustvarjeni pogoji zanj, ker je otroško varstvo še slabo razvito, ker prehrana ni urejena itd. Drugi imajo pripombe predvsem na razporeditev delovnih ur čez dan in menijo, da se začnjen delovni čas prepozno ter predlagajo, naj bi se začel eno uro prej. Pripombe so bile tudi na to, da je ena ura opoldanskega odmora predolga, da ne moreš ta čas domov na kosilo, če pa je to urejeno v ustanovi, je pa ura predolga in se niti ne odpočiješ, ker je zato premalo časa in podobno.

Te razprave pa so po svoje odsevale tudi v naših kolektivih v zvezi zlasti z opoldanskim odmorom in o tem, ali imamo strnjen ali deljen delovni čas, po čemer se ravna tudi to, ali tiste pol ure štejemo v delovni čas ali jih ne štejemo. Vendar pa je treba že takoj na začetku reči, da je med to razpravo v javnosti in med to v našem podjetju precejšen razloček. V javnosti teče razprava o delovnem času v javni upravi, kjer samoupravljanje in z njim povezano oblikovanje dohodka še ni razvito, medtem ko gre v našem primeru za gospodarsko organizacijo z jasno opredeljenim dohodkom. Če torej pri nas spreminjamo delovni čas, če štejemo tiste opoldanske pol ure vanj ali pa jih ne štejemo, je od tega odvisen tudi dodatek podjetja. Če namreč manj delaš, manj zaslužiš, in obratno, če delaš več, več dohodka tudi ustvariš.

To pa je poglavitno izhodišče, kadar pri nas razpravljamo o takem ali drugačnem delovnem času. Drugače tudi biti ne more, če prav pojmujejo samoupravljanje. Če torej kdo predlaga, naj bi pol ure šleli v delovni čas, se mora hkrati tudi jasno zavedati, da to pomeni manj ustvarjene proizvodnje in seveda tudi manj dohodka. Če pa tega ne bi upoštevali, bi s tem naravnost podpirali mezdno miselnost, ki je v tem, da od podjetja čimveč iztisneš, kako je z dohodkom in s tem v zvezi tudi z oblikovanjem osebnih dohodkov, te pa ne zanima.

Seveda si tega ni mogoče tako razlagati, da bi zdaj družbeni delavniki podjetja lahko v nedogled daljšali delovni čas, češ, tako bomo ustvarili tudi več dohodka. Vsaka stvar ima svoje meje in je zato že v ustavi določen največ osemurni delavnik. Obstajajo torej tudi družbeni regulativi delovnega časa. Toda samo na pravice pa se nikakor ni mogoče sklicevati, ne da bi hkrati videli tudi vse posledice.

Velika zmaga v Novi Gorici

Nova Gorica nas je nadvse pristrčno sprejela — Brezhibna organizacija ŠIG 1968 — Ponoven uspeh naših tekmovalcev — Gradis osvojil prvo mesto — Dokler bodo barve Gradisa zastopali naši športni veterani, se nam ni treba bati poraza — Bogato poplačan trud

V okvir proslav petindvajsetletnice vstaje primorskega ljudstva sovpadajo tudi republiške športne igre gadbincev Slovenije. Zato ni nič čudnega, če je bila Nova Gorica vse te dni odeta v slavnostno oblačilo. Številne zastave, transparenti s pozdravi gadbincem, so svečanosti še povečali. Po veliki paradi, v kateri je sodelovalo okrog 1300 športnikov, je pokrovitelj letošnjih iger ing. Jože Valentinčič, generalni direktor tovarne »Salonit« iz Anhovega, pozdravil tekmovalce in svečano odprl XVIII. športne igre gadbincev Slovenije.

Ze pred parado so se na tribuni zvrstili številni gostje, med njimi celotno predsedstvo in člani plenuma centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije. Naše podjetje sta poleg številnih tekmovalcev zastopala tehnični direktor ing. Alfred Peteln, in direktor gospodarsko finančne službe podjetja Iko Ravnikar.

Težko je reči, kdo od naših tekmovalcev je bil boljši. Vsi brez izjeme so se trudili, da dosežejo čim več. V prvi vrsti moramo pohvaliti naše stare neumorne tekmovalce, ki se že leta in leta borijo za naše športne uspehe in rešujejo čast Gradisa na športnem področju. Sem spadajo naši kegljači, strelci, balinarji ter neumorne kegljačice Erjavčeva, Remiceva, Tometova, Klemenčičeva. Pri tem moramo omeniti požrtvovalnost Erjavčeve, ki je kljub k sreči manjši avtomobilski nesreči, uspešno so-

OB 25-LETNICI OSVOBODITVE NAŠE PRIMORSKE

Naša Primorska je v letih borbe za osvoboditev plačala visok krvni davek

46.800 mrtvih,
7.000 invalidov,
95.460 deportiranih v različna taborišča,
19.357 požganih domov,
16.837 delno porušenih domov.

Spominjajmo se teh žrtev in čuvajmo našo svobodo!

delovala v tekmovalstvu. Bogato se je obrestoval tudi celoletni trud ing. Janeza Pogačnika in ing. Draga Dolenca, ki imata največ zaslug za doseženo 1. mesto v namiznem tenisu. »Zlato kolajno« so zaslužili še kegljači, ki so v izredno ostri in številni konkurenci (22 ekip) zasedli prvo mesto. Tretjo »zlato kolajno« pa nam je prinesla naša strelska ženska ekipa, kar pomeni, da žene nikjer ne zaostajajo.

Od posameznikov pa so zasedli najboljša mesta:

— kegljanje — moški, Anton Martinšek;

— kegljanje — ženske, Marinka Remec;

— streljanje — moški, Ivan Vucikovič;

— streljanje — ženske, Lenka Puštavrh;

— namizni tenis — ing. Janez Pogacnik.

Vse tekme so bile borbene in zanimive. Prijetno je bilo gledati finalne tekme, kjer se je borbenost še stopnjevala. Naši tekmovalci so se borili do konca ali pa se častno predali in ponosni smo lahko nanje.

Ko so fanfare naznanile zaključek športnih iger in ko so se tekmovalci zbrali pred slavnostno tribuno, je Jernej Jeršan, predstavnik naše športne ekipe podjetja, ponosno prevzel prehodni pokal, za katerega smo mislili, da je v tej ostri konkurenci odločnih športnikov težko dosegljiv.

Ob tej priliki je predsednik republiškega odbora Lojze Capuder še posebno čestital naši ekipi za dosežene športne rezultate ter med drugim dejal: »Osvojiti prvo mesto ob tako ostri konkurenci in ob tolikšnem številu nastopajočih res ni majhna stvar.«

V Novi Gorici smo dosegli velik športni uspeh. To naj nam bo vodilo tudi za druga področja našega dela in dokaz, da če kaj hočemo, v enotni borbi tudi uspemo.

L. C.



V mariborskih kovinskih obratih stalno dopolnjujejo svoje znanje o požarnovarnostnih ukrepih

Naša odgovornost

Življenje je že tako, da vsi rajši govorimo o svojih pravicah kot pa o dolžnostih. Sklicujemo se na pravice, pri tem pa pozabljamo, da je od izvajanja naših dolžnosti odvisen uspeh našega dela.

Vse premalo prebiramo, kakšne dolžnosti imamo kot člani delovne skupnosti in ne zavedamo se, da smo istočasno z vstopom na delo v podjetju prevzeli tudi družbeno funkcijo, saj po ustavi odločamo neposredno pri upravljanju z družbenimi produkcijskimi sredstvi.

Delovni ljudje, ki delajo v podjetju, vzpostavljajo sami medsebojna delovna razmerja v skladu z ustavo in na njeni podlagi izdanimi zakoni ter pridobijo z vstopom na delo pravico do upravljanja in so pri samoupravljanju enakopravni. Upravljanje s produkcijskimi sredstvi, ki so družbena lastnina, je osnovna pravica slehernega člana delovne skupnosti, prav tako pa tudi dolžnost, da s svojimi odločitvami pri izvajanju pravic do samoupravljanja, zagotovi uspešno poslovanje podjetja v svojo lastno korist in v korist celotne družbene skupnosti.

Z vstopom na delo v podjetje prevzame član delovne skupnosti s pravicami, ki mu gredo v zvezi z delom v podjetju, osnovno dolžnost, da bo opravljal vse delovne in družbene obveznosti, ki izvirajo iz delovnega razmerja, s polno odgovornostjo, zlasti pa:

- da uporablja pri svojem delu osebne in strokovne sposobnosti in skrbi za kakovost svojega dela,
- da racionalno uporablja poverjena mu sredstva za proizvodnjo in druga sredstva za delo, ki so družbena lastnina,
- da opozarja in daje predloge za odpravo nepravilnosti za uspešnejše poslovanje podjetja,
- da varuje poslovno tajnost,
- da spoštuje svoje delovne tovariše in razvija tovariške odnose z vsemi člani delovne skupnosti,
- da dela v skladu z določeno tehnologijo in organizacijo dela in da uporablja pri delu predpisana zaščitna sredstva,
- da se ravna po zakonitih predpisih, statutu in drugih samoupravnih aktih ter da izvaja sklepe organov upravljanja v podjetju.

V zvezi z odgovornostjo je bilo na različnih mestih veliko napisanega ali povedanega. Izhajajoč iz ustavnega določila, da sredstva za proizvodnjo in družbeni lastnini kot skupna sredstva, ki jih ni mogoče odkupiti, služijo za zadovoljevanje lastnih in skupnih potreb v interesu delovnih ljudi in za razvoj materialne podlage družbene skupnosti in socialističnih družbenih odnosov, ter da ta sredstva neposredno upravljajo delovni ljudje, ki delajo s temi sredstvi v svojem lastnem interesu in v interesu družbene skupnosti, nastaja pri tem odgovornost drug drugemu in družbeni skupnosti. Nikče si ne sme sam prisvajati proizvoda družbenega dela in razpolagati z družbenimi sredstvi za proizvodnjo, kakor tudi ne samovoljno določati pogoje delitve. Samo delo človeka je edina podlaga za prisvajanje družbenega proizvoda in osnova upravljanja z družbenimi sredstvi. Družbeni proizvod služi za obnavljanje in razširitev materialne podlage družbenega dela kakor tudi za neposredno zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delovnih ljudi v skladu z načelom delitve po delu.

Z našo interno zakonodajo, ki jo je sprejel najvišji organ upravljanja — delavski svet podjetja — so urejene odgovornosti posameznega člana delovne skupnosti v skladu z osnovnimi določili ustave.

Če se kršijo določila samoupravnih aktov, zadeva neposredna odgovornost tistega, ki je storil kršitev, pa tudi tistega, ki ve za kršitev, pa ni ukrenil vse potrebno, da bi jo preprečil oziroma ni prijavil kršitve delovne dolžnosti.

Za nadaljnji razvoj samoupravljanja pri nas in izvedbo gospodarske in družbene reforme je postalo vprašanje odgovornosti še posebno aktualno. Potrebno je to vprašanje obravnavati v tesni povezavi s cilji gospodarske reforme in z razvijanjem sistema družbenega samoupravljanja pri nas. Potrebno je, da se »aktivirajo« žbe obstoječe možnosti in oblike odgovornosti, ki so že urejene z zakoni in drugimi predpisi, in ne smemo čakati na novo zakonsko in samoupravno popolnejšo rešitev vseh vprašanj neposredne odgovornosti, kar pripravljajo naši zakonodajni organi.

Ne more biti popolnega in stvarnega družbenega samoupravljanja brez razvite in dejanske odgovornosti vseh vrst in oblik in vseh ljudi ter kolektivov. Glede na značaj dela in naloge, ki jih ima sleherni član delovne skupnosti v delovni organizaciji pa tudi v ostalih delih naše družbene skupnosti, so določne meje pravic za svobodno delo s tem pa tudi odgovornosti. Vsega tega se premalo zavedamo.

Zelo pomembna je javnost dela in stalno obveščanje vseh članov delovne skupnosti o važnih elementih procesa dela in samoupravnega odločanja. Od posebnosti dela delovne organizacije je odvisno, kakšne načine je možno izbirati za uspešno obveščanje članov kolektiva. V naši organizaciji poslovanja, ko je velika terenska razsežnost celotnega delovanja in proizvodnje, je veliko težje doseči popolno obveščanje vseh ljudi v podjetju. Posluževati se je treba načina sklicevanja zborov po delovnih enotah, na katerih se obravnavajo vprašanja v zvezi s procesom dela in samoupravnimi odločitvami kot so predhodne obravnave osnutkov samoupravnih aktov, informacije o poslovanju posamezne enote in podjetja kot celote ter o odločitvah centralnih organov upravljanja in organov upravljanja v enotah, katere sprejemajo v svoji pristojnosti na podlagi statuta podjetja. Pri tem je velika opora tudi interno naše glasilo, saj je omogočeno slehernemu članu, da je prek tega glasila še dodatno obveščen o važnih vprašanjih delovanja podjetja in o samoupravnih odločitvah.

Obstoj družbene lastnine kot gnotne podlage za delo vseh delovnih organizacij zahteva v pogojih samoupravljanja izdelan pravni režim odgovornosti delavcev za škodo, katero povzročijo delovni organizaciji pri opravljanju dela. Zakon daje možnost delovnim organizacijam, da v svojih samoupravnih aktih podrobno predpišejo ukrepe proti kršilec delovne odgovornosti. Ukrepi proti kršilec materialne odgovornosti in tudi proti kršilec delovne discipline so predvideni v našem pravilniku o delovnih razmerjih in pravilniku za ugotavljanje in izrekanje ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti.

Oblika objavljanja samoupravnih aktov v podjetju, ki smo jo izbrali, tj. da so izdani posamezni pravilniki v tiskani obliki in zbrani v primerni zbirki vseh internih predpisov, omogoča, da se vsi ljudje v podjetju lahko seznajajo z njihovo vsebino, delavcem na ustreznih delovnih mestih pa služijo kot podlaga za uspešno izpolnjevanje vseh določil teh samoupravnih aktov pri njihovem delu. O na novo sprejetih posameznih samoupravnih aktih ali spremembi oziroma dopolnitvi so obveščeni vsi ljudje v podjetju s posebnim obvestilom o vsakokratnem sprejemu novega akta ali spremembi obstoječih. Vzgojiti je treba zavest slehernega člana delovne skupnosti, da se poslužuje vseh oblik obveščanja in da se za to tudi zanima, saj je to pravica in dolžnost vsakega, ki dela v procesu proizvodnje, organizirane na sistemu samoupravljanja.

Z. R.

Planiranje je v našem gospodarstvu zahtevna in ne dovolj spoznana naloga družbe in podjetij. Sindikat se je na VI. kongresu zavzel, da se čimprej sprejme zakon o družbenem planiranju. Hkrati pa bo sindikat deloval v podjetjih, ki še nimajo svojih dolgoročnih programov razvoja, da le-te čimprej sprejmejo.

Ti programi naj ne bi vsebovali le finančnih in fizičnih količin, ki naj bi jih podjetje doseglo v naslednjih letih. V programih mora biti začrtana predvsem proizvodna orientacija (tehnologija, organizacija, delitev) ter navedeni konkretni ukrepi za uresničitev začrtane razvojne poti podjetja.

Sama delitev, ki je odvisna od delovnih rezultatov, od ustvarjenega dohodka, mora biti taka, da bodo delavci odvajali večja sredstva za družbeni standard. Na VI. kongresu je bilo ugotovljeno, da se je v zadnjih štirih letih povečala osebna potrošnja za 13 %, medtem ko so se sredstva za družbeni standard zmanjšala za 8 %.

Družine z nizkimi osebnimi dohodki in večjim številom otrok živijo na meji eksistenčnega minimuma, medtem ko se na drugi strani vse bolj širi neupravičeno bogatenje. Sindikat mora odigrati v razreševanju tega tako perečega problema odločilno vlogo.

Zavzemal se bo za minimalne osebne dohodke, ki naj bi bili v

Sloveniji zagotovljeni z zakonom v višini do 40 tisoč starih dinarjev. Obenem naj bi se sindikalne organizacije v podjetjih po samoupravnem dogovarjanju zavemale za izplačila, ki naj ne bi bila nižja kot 50-60 tisoč starih dinarjev.

Delavcu brez kvalifikacije, ki ne bi mogel v normalnih okoliščinah doseči s svojim delom takega zaslužka, je treba povedati dvoje. Bodiš da je njegov delovni prispevek (učinek) podpoprečen ali pa da ima podjetje podpoprečne delovne rezultate, ki ne zagotavljajo dogovorjenih minimalnih izplačil.

Tako naj bi prišlo do pospešene izločevanja med dobrimi in slabšimi delavci na eni strani ter med dobrimi in slabšimi podjetji na drugi strani. Prav tak proces je eden od glavnih namenov reforme. Prej ko bomo ta namen uresnili, prej bomo ozdravili naše gospodarstvo.

Ko govorimo o najnižjih zaslužkih, moramo razlikovati prve (40 tisoč npr.), ki jih zagotavlja oziroma jih bo zagotavljal republiški zakon iz skupnih rezerv (zvezni zakon zago-

tavlja 30 tisoč starih din), od drugih (50-60 tisoč npr.), ki jih bodo morala zagotoviti podjetja z dogovorom iz svojih sredstev.

Navzgor naj bi bili osebni dohodki načelno neomejeni, zlasti še, če so zasluženi po delovnih rezultatih posameznikov oziroma podjetij. Vendar moramo načelo nagrajevanja po delu dopolniti z načelom solidarnosti.

Zakon o ugotavljanju in delitvi dohodka, ki smo ga po treh letih razpravljanja sprejeli letos, ima med drugim — v svojem prvem členu — tudi določilo, ki pravi, da delijo delovni ljudje dohodek na načelu delitve po delu in solidarnosti. Prav tako razberemo iz člena 21, da ima družba pravico z zakonom progresivno obdavčiti visoke osebne dohodke.

Kongres sindikata tako določila zakona potrjuje v resoluciji o nalogah sindikatov pri razvijanju samoupravljanja in izvajanju reforme, ki pravi:

»Stalno in stabilno, s splošnim gospodarskim razvojem usklajeno rast življenjskega standarda bomo na osnovi delitve po rezultatih dela in solidarnosti delavskega razreda ter delovnih ljudi dosegli, če bomo:

— z ukrepi davčne politike progresivno zajemali del osebnih dohodkov. Osnovo obdavčitve naj predstavljajo poprečni prejemki na družinskega člana.«

Požarno varnost v prvi plan

Ne zato, ker to zahtevajo zakonski predpisi, temveč je to potreba, ki je v interesu nas vseh. Čuvajmo naše objekte in naprave pred požarom.

Vprašali smo tovariša Jožeta Lorenčiča, če je pri nas vse to urejeno?

Delno je, je odgovoril tovariš Jože in prišel citirati nekaj najvažnejših predpisov.

Poglejmo najprej naš pravilnik o požarnovarnostni zaščiti podjetja

Sodelovanje s podjetjem Tehnogradnje

Gradbeno podjetje »Tehnogradnje« v Mariboru je prevzelo od Sekcije za zaščito priobalja HE Djerdap na odseku Dubovac, približno 60 km vzhodno od Beograda gradnjo brežin. Te brežine, ki bodo na levem bregu Donave, bodo betonirane s finišerji, ki so bili uporabljeni tudi pri gradnji dovodnega kanala HE Drava I. V dogovoru s predstavniki investitorja HE Djerdap bodo »Tehnogradnje« v letošnjem letu zgradile ca. 2400 m brežin, ki bodo v debelini betona 14 cm in široke do 18 m na nekaterih mestih.

Znano je, da je podjetje »Tehnogradnje« zgorela skoraj tisk pred zaključkom gradbenih del na HE Drava I. kompletna betonarna. Z ozirom na nujnost pričetka del pri gradnji brežin na Donavi so predstavniki »Tehnogradnje« prosili naše podjetje za sodelovanje pri teh delih. Po pogodbi, ki smo jo sklenili s »Tehnogradnjami«, smo dolžni od 25. IX. do 20. XI. 1968 dobaviti 9090 m³ svežega betona. V ta namen smo že odposlali skupino strokovnjakov in odpremili prevozno betonarno ELBO. Če hočemo doseči z betonarno ELBO, ki daje na uro 15 m³ svežega betona, zahtevane količine, bomo morali delati v dveh izmenah ter skrbeti, da bo oprema v redu vzdrževana ter s tem doseči, da bo proizvodnja betona kontinuirana.

Za »Gradiš« predstavila to delo v 57 dneh vrednost 1.575.000,00 novih din. Kolikor bodo »Tehnogradnje« uspešno končale delo na tem poskusnem sektorju, potem predvidevajo prevzem izdelave brežin na dolžini več desetih kilometrov, kar predstavlja tudi vrednost večmilijskega dela. V tem primeru bo sodelovalo tudi naše podjetje.

»Gradiš«, 13. člen pravilnika pravi, da so v enotah podjetja obvezni občasni pregledi varnostnih naprav, ki jih predpisuje 5. člen omenjenega pravilnika, katere opravlja komisija, ki jo formira z odločbo šef edince. Občasni pregledi se morajo opraviti najmanj enkrat mesečno.

5. člen pa pravi: Ukrepi za varnost pred požarom se predpišejo za vsako enoto posebej na podlagi komisijekega požarnovarnostnega pregleda. Ukrepi za požarno varnost morajo biti prilagojeni stvarnim potrebam enote in okolice. Ukrepe kakor tudi sredstva in njihov obseg se določa na posebnem sestanku, na katerem obvezno sodeluje šef edince ali njegov pomočnik, vodja enote in gasilski strokovnjaki. V ta dnevnik se vpiše tudi vse kasnejše ukrepe in vse ostalo v zvezi s požarno varnostjo tiste enote.

Pripomniti je, da je omenjeni pravilnik še vedno v veljavi, toda načela 13. člena — kar je razvidno iz dostavljenih poročil — se drže le v

PE KO Maribor in upravi delavskih domov in naselij. Kako ukrepaajo ostale enote, pa ni znano.

Če pride do požara zaradi malomarnosti — opuščanje ukrepov po 13. členu — ali lahko to opravičimo in kdo prevzame za to odgovornost?

Približuje se zima, zopet se bo začelo kuriti in prav sedaj je realizacija 13. člena nujno potrebna. »Po toči zvoniti bo prepozno!«

Dobra organizacija, pogoj za uspeh

Danes, ko se poslužujemo raznovrstnih delovnih sredstev, ko težimo k vedno boljše gospodarjenju, spada organizacija delovišča v prvi program našega dela. Tako je dejal tovariš Spindler, vodja obrata železokrivcev in celotnega postrojenja v bazi, ki jo ima enota v Mariboru.

Kmalu po prihodu tovariša Spindlerja v novo železokrivsko, tesarsko in betonarsko bazo so se pokazali že prvi rezultati.

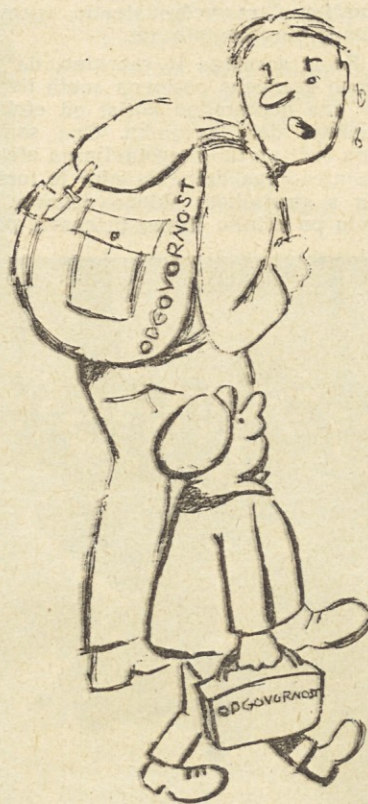
Izboljšali so celotno organizacijo dela. Uredili železokrivsko bazo. V kratkem bodo postavili tudi veliko halo za železokrivce. Izboljšali so sistem nakladanja, razkladanja in prevoz betonskega železa.

Na predlog tovariša Spindlerja so skonstruirali posebno vrtljivo prikolico za prevoz betonskega železa. Na prikolico so montirali poseben plato, ki odlično služi za prevoz vseh debelin in dolžin betonskega železa.

Glavni cilj pri tem pa je bil zmanjšati stroške nakladanja in razkladanja, kar so tudi dosegli. S podrobnim študijem so odpravili vse nepotrebne gibe in tako zmanjšali čas nakladanja in razkladanja od 4 ure na pol ure. Poleg tega so izboljšali organizacijo dela tudi v betonarni in tesarstvu. Za vse objekte vodijo točno evidenco porabljenega in izdanega materiala.

Vidno se je izboljšala tudi delovna disciplina in delavci so zadovoljni z novimi ukrepi.

Organizaciji in planiranju posvetijo mnogo pozornosti, zato tudi uspehi niso izostali. Le v dobri organizaciji vidimo napredek, je zaključil tovariš Spindler — in prav ima.



— Vidiš, ti si velik, jaz pa sem majhen, pa svojo odgovornost kar v torbi nosim.



Del naših tekmovalcev v Novi Gorici ob koncu tekmovanj SIG 1968. V ospredju zaslužena priznanja

Jesenice, prisrčna vam hvala

Športne igre našega podjetja, tako letne kot tudi zimske, so si pridobile že bogato tradicijo, saj je prav to vsakoletno srečanje dragocen vir spoznavanja in medsebojne povezave naših delavcev ter vezni člen uspeha podjetja

Letos se je na Jesenicah okrog 400 tekmovalcev in gostov. V imenu kolektiva jeseniške enote je navzoče pozdravil tovariš Božo Lukač. Poleg številnih gostov so se tekmovanja udeležili še podpredsednik skupščine občine Jesenice Anton Sket, podpredsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev ing. Janez Brezovec, predsednik občinskega sindikalnega sveta Jesenice Štefan Rodi, predsednik upravnega odbora podjetja Polde Hlovar, glavni direktor ing. Hugo Keržan, predsednik sindikalnega odbora podjetja Tone Zaletelj in drugi.

Tekmovanja so se pričela točno ob napovedani uri. Ob igrišču odbojke in malega nogometa se je zbralo veliko navijačev. Vsak je »drukal« za svojo enoto. Vsem je šlo za zmago. Tudi »Žeka« je od strani bodril svoje nogometaše, ki pa letos niso imeli sreče, saj so se v skupnem plasmaju povzpeli šele na peto mesto.

V malem nogometu so se najbolj odrezali Jeseničani. Zelo ostra borba je bila med ekipo Maribora in Ljubljane. Popolnoma pa so letos odpovedali Ravenčani in kljub temu, da so se uvrstili v finale, so tekmo z Zalogom izgubili z rezultatom 8:0.

Končni vrstni red tekmovanja v malem nogometu:

1. Jesenice
2. KO Ljubljana
3. Koper
4. Ljubljana
5. Maribor
6. Skofja Loka
7. Zalog
8. Ravne na Koroškem

Ostali rezultati pa so bili naslednji:

1. Odbojka:

Tekmovanje je bilo v eni skupini z naslednjimi nastopajočimi: Ravne, Maribor, Jesenice, Celje.

Vrstni red:

1. Ravne	3	5	0	6:2	6
2. Maribor	3	2	1	5:3	4
3. Jesenice	3	1	2	4:4	2
4. Celje	3	0	3	0:6	0

2. Šah:

Tekmovanje je bilo v eni skupini po enojnem liga sistemu.

Nastopale so naslednje ekipe: Celje, KO Ljubljana, Centrala, Ljubljana in Maribor.

Vrstni red:

1. Ljubljana	12,5
2. Centrala	11
3. Celje	9,5
4. KO Ljubljana	9
5. Maribor	8

3. Streljanje:

Med moškimi ekipami je nastopilo 7 ekip: Centrala, KO Ljubljana, Maribor, Skofja Loka, gradbeno vodstvo Ljubljana, gradbeno vodstvo Celje in Jesenice.

Vrstni red: — moški

1. Centrala 254 točk: Ivan Vuckovič 88, Ivan Švajger 83, Janez Zupan 83 točk.
2. KO Ljubljana 235 točk: Jože Jarkovič 70, Ludvik Snajder 86, Miha Fortuna 79 točk.
3. Maribor 233 točk: Franc Taloh 76, Valter Masten 74, Josip Humek 83 točk.
4. Skofja Loka 222 točk: Vinko Florijančič 67, Stanislav Stanovnik 77, Tone Peternel 78 točk.

5. G. V. Ljubljana 202 točki: Peter Magdič 77, Ivan Pocič 68, Martin Golnar 57 točk.
6. Celje 174 točk: Franc Skrabelj 65, Franjo Tomič 42, Ivan Fric 67 točk.
7. Jesenice 171 točk: Milan Pajk 55, Andrej Lapajne 72, Jože Eržen 44 točk.

Med ženskimi ekipami so nastopile 3 ekipe: Centrala, Skofja Loka, Maribor.

Vrstni red: — ženske

1. Maribor 139 točk: Vida Zitnik 63, Mar. Langeršek 76 točk.
2. Skofja Loka 115 točk: Slav. Stanovnik 63, Cenka Pustavrh 52 točk.
3. Centrala 80 točk: Martina Čebašek 49, Vida Jeraš 31 točk.

Streljanje — posamezniki:

1. Ivan Vuckovič, 88 točk, Centrala,
2. Ludvik Snajder, 86 točk, KO Ljubljana
3. Josip Humek, 83 točk, Maribor (2 x 10),
4. Ivan Švajger, 83 točk, Centrala (3 x 8)
5. Janez Zupan, 83 točk, Centrala (2 x 8),
6. Miha Fortuna, 79 točk, KO Ljubljana,
7. Tone Peternel, 78 točk, Skofja Loka,
8. Stane Stanovnik, 77 točk, Skofja Loka (1 x 10),
9. Peter Magdič, 77 točk, g. v. Ljubljana,
10. Franc Taloh, 76 točk, Maribor.

Posameznice:

1. Marija Langeršek, 76 točk, Maribor,
2. Vida Zitnik, 63 točk, Maribor,
3. Slavka Stanovnik, 63 točk, Skofja Loka,
4. Cenka Pustavrh, 52 točk, Skofja Loka,
5. Martina Čebašek, 49 točk, Centrala,
6. Vida Jeraš, 31 točk, Centrala.

5. Balinanje

Nastopilo je 6 ekip, ki so bile razdeljene v dve skupini: I. skupina: Jesenice, OGP Ljubljana in Zalog. II. skupina: Ljubljana, KO Ljubljana in Centrala.

Končni vrstni red:

1. KO Ljubljana
2. Jesenice
3. Centrala
4. OGP Ljubljana
5. Zalog
6. Ljubljana

6. Namizni tenis

Med moškimi je nastopilo 7 ekip: Celje, Maribor, Jesenice, Skofja Loka — I. skupina

Centrala, KO Ljubljana in Ljubljana v II. skupini.

1. Maribor	3	3	0	0	15:0	6
2. Sk. Loka	3	2	0	1	10:6	4

3. Jesenice	3	1	0	2	6:14	2
4. Celje	3	0	0	3	4:15	0

Finale:

Centrala : Maribor 4 : 5
KO Ljubljana : Skofja Loka 5 : 1
Ljubljana : Jesenice 5 : 1

Vrstni red:

1. Maribor
2. Centrala
3. KO Ljubljana
4. Skofja Loka
5. Ljubljana
6. Jesenice
7. Celje

Ženske:

Nastopile so tri ekipe: Koper, Centrala, Maribor.

Maribor : Centrala 0 : 3
Maribor : Koper 0 : 3
Centrala : Koper 2 : 3

Vrstni red

1. Koper	2	2	0	6:2	4
2. Centrala	2	1	1	5:3	2
3. Maribor	2	0	2	0:6	0

Posamezniki:

Tošič : Jezovič 2 : 0
Matan : Fašman 0 : 2
Dolenc : Košuta 2 : 0
Sabolj : Pogačnik 0 : 2

Finale:

Tošič : Fašman 0 : 2
Tošič : Dolenc 1 : 2
Tošič : Pogačnik 0 : 2
Fašman : Dolenc 0 : 2
Fašman : Pogačnik 1 : 2
Dolenc : Pogačnik 2 : 1

Vrstni red:

1. Dolenc	3	3	0	7:2	6
Centrala					
2. Pogačnik	3	2	1	5:3	4
Centrala					
3. Fašman	3	1	2	3:4	2
Maribor					
4. Tošič	3	0	3	1:6	0
Maribor					
5. Košuta, Skofja Loka					
6. Sabolj, Ljubljana					
7. Matan, Jesenice					
8. Jelovič, KO Ljubljana					

Posameznice:

1. Tome 3 3 0 6:1 6
Centrala
2. Kovač 3 1 2 3:2 2
Koper
3. Klemenčič 3 1 2 2:2 2
Centrala
4. Volk 3 1 2 3:3 2
Koper (izgubila s Klemenčičevo)

7. Kegljanje

Med moškimi je nastopilo 6 ekip: Jesenice, Maribor, Ravne, KO Ljubljana, Ljubljana in Centrala.

Vrstni red:

1. Jesenice	250 + 236 = 486
2. Maribor	259 + 200 = 459
3. Ravne	195 + 238 = 433
4. KO Ljubljana	216 + 217 = 433
5. Ljubljana	179 + 190 = 369
6. Centrala	172 + 176 = 348

Med ženskami sta nastopili dve ekipi: Centrala in Ljubljana

Vrstni red:

1. Centrala	137 + 139 = 276
2. Ljubljana	133 + 117 = 250

Posamezniki:

1. Tone Martinšek, 411, Centrala
2. Tone Zajc, 387, KO Ljubljana
3. Anton Radanič, 383, Jesenice
4. Stane Simeonov, 382, Jesenice
5. Tone Mekš, 377, Jesenice
6. Mirko Miloloža, 373, Ljubljana
7. Andrija Jambrošič, 361, Ravne
8. Peter Curk, 354, KO Ljubljana
9. Tone Bradač, 336, Ljubljana
10. Matija Marcuš, 312, Ljubljana
11. Albin Jamnik, 283, Ravne

Nadaljevanje na 4. str.

Uspešnosti podjetja ne moremo meriti samo skozi dinar

Odlomek iz pozdravnega govora Boža Lukača na Gradisovih športnih igrah na Jesenicah h

Zivimo v času, ko nas tempo življenja vse bolj priganja, ko vse prevečkrat pozabljamo na nas same, je nujno, da iščemo nove poti in možnosti za duševni in telesni razvoj članov našega podjetja. Naša dolžnost je, da s podobnimi prireditvami skrbimo za medsebojno zblíževanje članov kolektiva, da bo naš delavec dobil občutek, da ga veže k podjetju nekaj več kot samo zaslužek.

To terja našo nenehno skrb za čim tesnejšo povezavo članov kolektiva, ki so pogosto medsebojno zelo oddaljeni. Le tako bomo resnično organsko povezana celota kolektiva, ki s svojimi delovnimi in splošno družbenimi uspehi dosega zaželene uspehe.

Želel bi poudariti, da enotnosti in uspešnosti podjetja kot celote ne moremo meriti samo na osnovi komercialnega uspeha, vgrajenih kubikov betona in drugih tehničnih norm. Prav v tovariški medsebojni povezavi vseh poslovnih enot moramo iskati uspehe in moč podjetja. Vsakoletna medsebojna srečanja članov kolektiva prav na športnih igrah so vezni člen uspeha podjetja.

Ponovno poudarjam, da je pomen športnih iger našega podjetja izključno samo ta, da pokažemo naše organizirano delo na področju športne rekreacije našega delavca in da še bolj utrdimo vez vseh delavcev podjetja, kar je nedvomno najboljši dokaz enotnosti podjetja, pa čeprav je raztreseno po vsej republiki. Ni važno zmagati, važno in prvenstveno je medsebojno spoznanje in sodelovanje — važno je tovarštvo.



Božo Lukač odpira letne športne igre Gradisa

4. Jesenice 24 točk
5. Ljubljana
6. Skofja Loka
7. Ravne
8. Koper
9. Celje
10. Zalog
11. OGP Ljubljana

Na splošno lahko rečemo, da je bila organizacija letošnjih Gradisovih športnih iger odlična (razen zunanjega videza, transparenti, zastave itd.). Organizacijski odbor je z ing. Andrejem Lapajnetom na čelu svojo nalogo vestno izvršil.

Lepo je bilo v dolini izpod Mežaklje; Jeseničani — hvala vam.



Tekmovalci, zbrani na zbornem mestu ob otvoritvi Gradisovih letnih športnih iger



Navijačev je bilo povsod dovolj

Nadaljevanje s 3. str.

Posameznice:

1. Minka Remec, 383, Ljubljana
2. Francka Erjavec, 372, Ljubljana
3. Ljuba Tome, 362, Centrala
4. Dora Klemenčič, 344, Centrala

Vrstni red ekip poslovnih enot skladno s propozicijami v biltenu I. je naslednji:

1. Maribor (žreb) 29 točk
2. KO Ljubljana 29 točk
3. Centrala 27 točk

Boljše nagrajevanje strojnikov je pogoj za večji delovni uspeh

(Nadaljevanje s 1. str.)

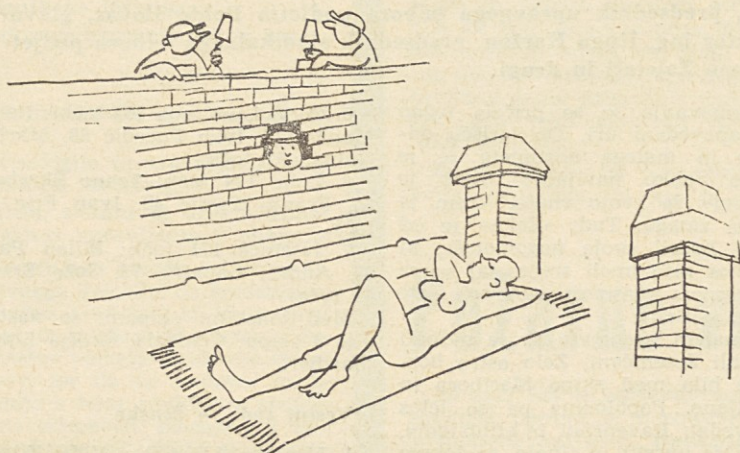
svoj trud. Le redki pa so primeri, ko se njihove želje uresničujejo, ko naletijo na razumevanje pri stavbovodju na objektih, kjer delajo. Težko je razumeti, da še vedno mnogo stavbovodij ni spoznalo, da lahko strojnik z boljšim delom svojega stroja v mnogo večji meri pripomore k dobremu napredovanju del kot ostali strokovni delavci in da so prav stavbovodje tisti, ki lahko odločilno vplivajo na zainteresiranost strojnikov za ekonomičnejše in intenzivnejše delo.

Mislím, da mnoge kritike, izrečene na račun naših strojnikov, njihove nediscipline, nezainteresiranosti, želje po pisanju velikega števila delovnih ur itd., padejo nazaj na stavbovodje, ki v teh naših sodelavcih ne znajo ali nečejo videti enakovrednih partnerjev, ki imajo iste pravice, to je, da od doseženega rezultata pri boljšem delu odrežejo boljši kos kruha, prav tako kot tisti, ki jim to delo odkazujejo ali z njimi delajo. Skode, ki nastaja zaradi takega stanja, ne nosijo samo poslovne enote, zrcali se v ostrih medsebojnih odnosih med SPO in gradbenimi enotami, v nezadovoljstvu strojnikov, ki niso in ne morejo biti zadovoljni s takim načinom nagrajevanja njihovega dela, zrcali pa se tudi v zmanjšanem uspehu dela naše težke mehanizacije. So že, čeprav prerediti, tudi pri nas primeri, pravičnega odnosa do nagrajevanja naših strojnikov, ko je njihovo delo poslovna enota, kjer so delali, pravilno ocenila in nagradila po učinku. Uspeh nikoli ni izostal, doseženi proizvodni rezultati pa so koristili obema partnerjema.

Ce bomo znali zainteresirati in pravilno pritegniti k sodelovanju v proizvodnji strojnike s stimuliranjem njihovega dela, bo lahko hitro odpadla današnja borba gradbenih poslovnih enot za čim nižje najemnine strojev, češ, saj imajo le majhen efekt. Efekt ne daje samo stanje stroja, daje ga predvsem živ človek, ki z njim upravlja. Njega bo treba zainteresirati za boljše delo, to pa s tem, da se mu daje iste pravice, kot jih imajo vsi njegovi sodelavci, to je, da bo pri boljšem delu boljše zaslužil. Tuji koristniki naših strojev so žal to dejstvo spoznali pred nami. Strojniki in stroji, ki na domačih gradbiščih niso niti malo priljubljeni, so pri njih, seveda ob pravilni stimulaciji, dosegli zavidljive rezultate in največje zadovoljstvo.

Naj bo teh nekaj vrstic v premislek vsem tistim, ki danes čisto iščejo krivdo za slabo delo strojnikov samo pri njih, nečejo pa spoznati, da so pogosto sami sokrivi za tako stanje.

Ing. A. Peteln



— Sploh ni opazil, da sva mu glavo zazidala!

ŠIG 1968 - rezultati

Objavljamo nekaj važnejših športnih rezultatov iz letošnjih športnih iger. (Podatki informacijske službe organizacijskega komiteja ŠIG, 1968.) Na letošnjih športnih igrah je sodelovalo 1300 tekmovalcev iz 33 gradbenih in ostalih podjetij. Tekmovanja so se pričela v petek in končala v nedeljo popoldan.

Rezultati tridnevne borbe na športnem področju so bili naslednji:

Moški ekipno

1. Kegljanje: 1. Gradis — 822 kegljev, 2. Stavbenik — 769, 3. Ingrad — 757, 4. Pionir — 726, 5. Gorica — 716, 6. Konstruktor — 698, 7. Primorje 693, 8. Tehnika — 690, 9. IMP Ljubljana — 675, 10. IGM Zagorje — 673, 11. Grosuplje — 667, 12. Zasavje — 666, 13. Cementarna — 661, 14. Tehnogradnje — 642, 15. Zidar — 636, 16. Slovenija-cesta — 636, 17. Nigrad — 614, 18. Izolirka — 610, 19. Salonit — 604, 20. Dravograd — 543, 21. Rogaška Slatina — 528 in 22. Tehnograd — 437 kegljev.

2. Streljanje: 1. Stavbar, 2. Ingrad, 3. Gradis, 4. Pionir, 5. Elektroprojekt, 6. Megrad, 7. Cementarna Trbovje, 8. Tehnograd, 9. Konstruktor, 10. Grosuplje, 11. Tehnogradnje, 12. Rogaška Slatina, 13. Salonit, 14. Gorica, 15. Stavbenik, 16. Izolirka, 17. Slovenija-cesta, 18. Tehnika, 19. Cevovod, 20. Granit, 21. Primorje, 22. Zidar, 23. Tekol, 24. Bežigrad, 25. Dravograd, 26. Kraški zidar, 27. Pragersko, 28. Zasavje.

3. Namizni tenis: 1. Gradis, 2. Nigrad, 3. IMP, 4. Stavbar, 5. Salonit, 6. Tehnograd, 7. Tehnogradnje, 8. Cevovod, 9. Tehnika, 10. Tekol, 11. Ingrad, 12. Slovenija-cesta, 13. Stavbenik, 14. Konstruktor, 15. Elektroprojekt, 16. Cementarna, 17. Pionir, 18. Rogaška Slatina in 19. Primorje.

4. Balinanje: 1. Salonit, 2. Primorje, 3. Stavbar, 4. Grosuplje, 5. Stavbenik, 6. Slovenija-cesta, 7. IMP, 8. Ingrad, 9. Kraški zidar, 10. Gradis, 11. Gorica, 12. obnova, 13. Megrad, 14. Izolirka, 15. Konstruktor in 16. Tehnika.

5. Sah: 1. Tehnograd, 2. Ingrad, 3. Salonit, 4. Grosuplje, 5. Pionir, 6. IMP Ljubljana, 7. Gradis, 8. Stavbar, 9. Slovenija-cesta, 10. Gorica, 11. Primorje, 12. Granit, 13. Stavbenik, 14. Konstruktor, 15. Izolirka, 16. Dravograd, 17. Nigrad, 18. Tehnogradnje, 19. Obnova, 20. Bežigrad, 21. Zidar.

6. Odbojka: 1. Salonit, 2. Ingrad, 3. Zidar, 4. Tehnogradnje, 5. Gradis, 6. Cementarna, 7. Slovenija-cesta, 8. Pionir, 9. Industrijski biro, 10. Stavbar, 11. Tehnika in 12. Tehnograd.

7. Nogomet: 1. Cementarna, 2. Konstruktor, 3. Tehnogradnje, 4. Grosuplje, 5. Gorica, 6. Rogaška Slatina, 7. Tehnika in 8. Stavbar.

8. Mali nogomet: 1. Zasavje, 2. Bežigrad, 3. Cevovod, 4. IMP, 5. Slovenija-cesta, 6. Megrad, 7. Gradis, 8. Pionir, 9. Stavbenik, 10. Zidar, 11. Salonit, 12. Ingrad, 13. Primorje, 14. Obnova, 15. Tehnograd, 16. Izolirka in 17. Dravograd.

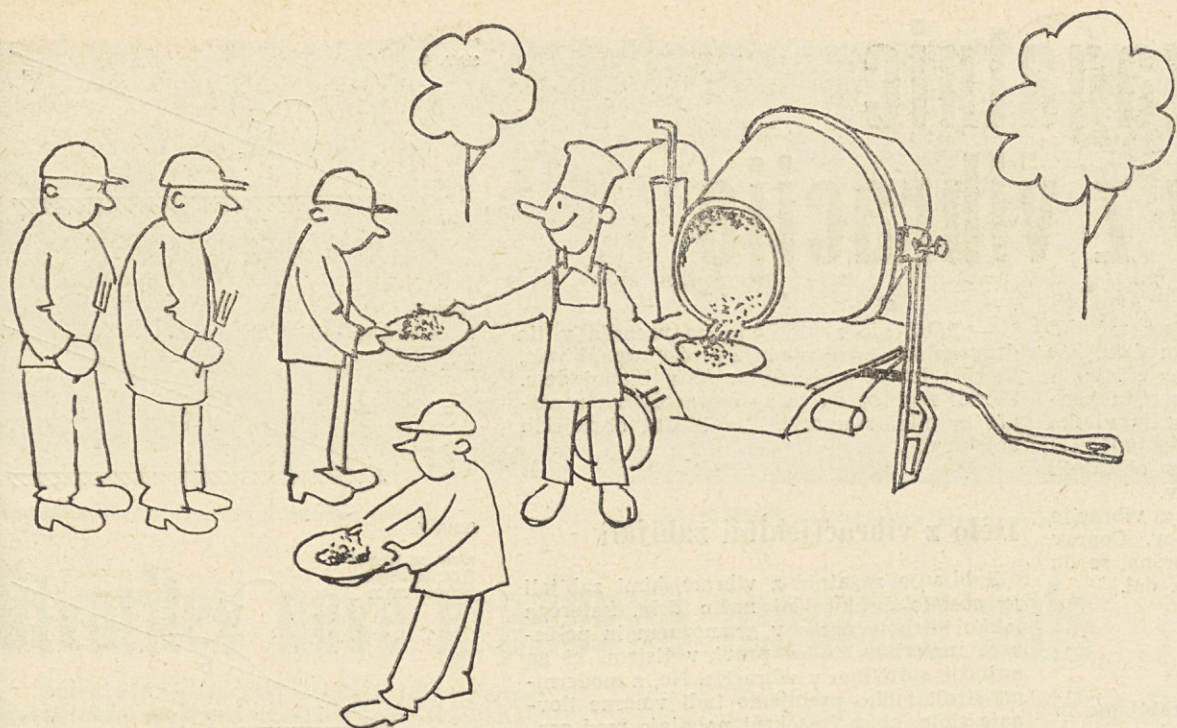
Zenske ekipno:

1. Namizni tenis: 1. Ingrad, 2. Slovenija-cesta, 3. Elektroprojekt, 4. Salonit, 5. Gradis, 6. Tehnika, 7. Stavbenik, 8. Konstruktor.

2. Kegljanje: 1. Tehnika — 360 kegljev, 2. Gradis — 353, 3. Ingrad — 348, 4. Primorje — 318, 5. Pionir — 295, 6. IMP Ljubljana — 256, 7. Salonit — 238 kegljev.

3. Streljanje: 1. Gradis — 413 krogov, 2. Ingrad — 412, 3. Granit — 386, 4. Salonit — 373, 5. Stavbar — 369, 6. Izolirka — 367, 7. Pionir — 341, 8. Pragersko — 314, 9. Tehnika — 297, 10. Slovenija-cesta — 290, 11. Stavbenik — 286, 12. Primorje — 255 in 13. Konstruktor — 248 krogov.

4. Odbojka: 1. Ingrad, 2. Salonit, 3. Pionir in 4. Stavbenik.



Zidarski piknik ali menza na gradbišču

Ali varčujemo na pravem mestu?

Ko je takoj po osvoboditvi nastalo naše podjetje, so bili dolga leta še precej težki časi. Primanjkovalo je tega in onega, vsi vemo, da nam je zlasti manjkalo hrane in so ljudje vse do leta 1950 dobivali hrano le na živilske karte. Tako kot večina podjetij si je tudi naš kolektiv pomagal na ta način, da smo ustanovili ekonomije in menze, kjer so prejeli delavci razmeroma dobro hrano po dokaj nizki ceni.

Menze so ostale še precej let po ukinitvi živilskih kart pri vseh naših delovnih enotah. Toda počasi, bolj to so se začela uveljavljati ekonomska merila, so tudi menze postale predmet najrazličnejših »kritik«. Vse bolj so tudi v našem podjetju prevladovali glasovi, da so delavske menze nerentabilne in neracionalne, češ, saj imamo dovolj gostinskih obratov in naj se delavci hranijo tam. In tako je rezultat takšnih in podobnih nmenj danes precej žalosten: od številnih menz, ki so jih imeli v skoraj vseh enotah in celo na večjih gradbiščih, sta danes v okviru podjetja ostali samo še dve menzi — ena v Mariboru in ena na Jesenicah.

Na poziv sindikalnega odbora smo pred kratkim v podjetju organizirali posebno anketo, da bi videli, kako se naši delavci hranijo in kako stanujejo. Tokrat je bomo omejili le na prehrano. V anketi smo zajeli kar 3517 zaposlenih v našem kolektivu ali 84 odstotkov članstva.

In kaj so pokazali rezultati omenjene ankete? Lahko trdimo, da rezultati niso niti najmanj bolni in razveseljivi. Res je sicer, da se v domačem gospodinjstvu hrani 39 odstotkov anketiranih, toda po drugi strani imamo tudi dokaj velik odstotek tistih delavcev, ki se hranijo po gostilnah in raznih menzah (26 odstotkov). Še huje pa je to, da se kar 684 delavcev

(20 odstotkov) hrani samo priložnostno — kakor pač nanese in kako se temu ali onemu zljubi.

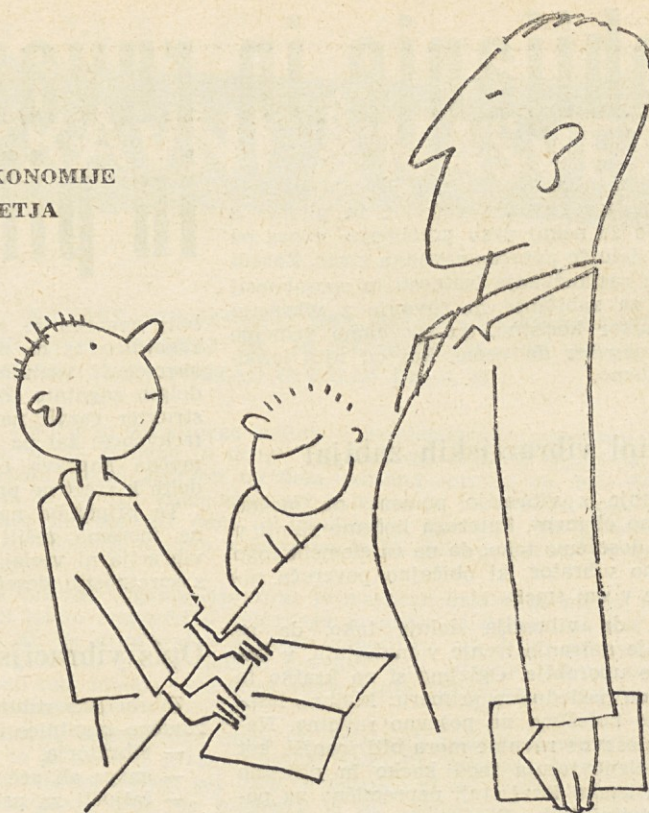
Zakaj nam ti podatki zbuja skrb?

Predvsem ne smemo pozabiti, da je hrana v mnogih gostilnah in menzah kaj slabo pripravljena, premalo pestra in nekalorična, brez vitaminov in podobno, da sploh ne omenjamo raznih »ostankov«, ki jih marsikje kaj radi primešajo v hrano (tudi gostinci vidijo predvsem svojo rentabilnost!). Sicer pa lahko kar vprašamo tiste, ki se leta in leta hranijo po menzah in gostilnah, kako je kaj z njihovim želodcem in zdravjem, pa bomo dobili od marsikoga precej žalostne odgovore.

Še huje pa je to, da se skoraj 700 naših delavcev hrani kar tako — priložnostno. V praksi vemo, kaj to pomeni: zvečer malo kuhanega krompirja, pol kile kruha, morda še malo čebule in paradižnika, tu in tam za priboljšek kakšna slanina — in to je skoraj vse. Prav zadnje čase pa so zdravniki ugotovili, da je zelo nezdrav ravno tak način prehrane, ko se delavec dvakrat ali pa le enkrat dnevno »nabunka«, sicer pa ves dan le dela. Znanost je že davno ugotovila, da je edino zdrav tisti način prehrane, ki zajema vsaj tri, še boljše pa štiri ali celo pet obrokov dnevno — seveda ustrezno manjših — vrh tega pa mora biti hrana ne samo sveža, bogata z vitamini in pestra, marveč tudi čim okusnejše pripravljena.

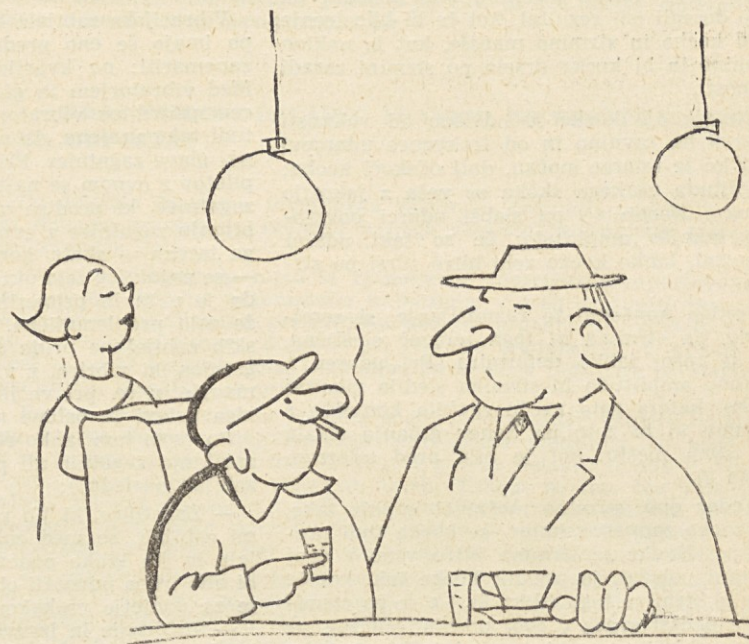
Skratka, ob podatkih, ki nam jih je razkrila omenjena anketa, se lahko resnično vprašamo, ali je prav, da smo začeli tako intenzivno varčevati ravno pri prehrani? Morda bo kdo rekel: »Saj dajemo ljudem regrese oziroma dodatke za hrano.« Ta odgovor ne more popolnoma zadovoljiti, kajti marsikdo raje nespametno stisne pas in varčuje pri hrani, da bi mu ostalo več za druge potrebe. Ne smemo tudi pozabiti, da se pri slabo in nepravilno hranjenih ljudeh hitreje pojavljajo bolezni, s tem pa je posredno prizadeta tudi naša proizvodnja in ne samo »blagajna« socialnega zavarovanja, marveč dostikrat tudi prav konkretna »blagajna« našega kolektiva. Ali ne bi torej o tem problemu razmišljali nekoliko globlje?

IZ EKONOMIJE PODJETJA



— Kaj je delovodja na gradbišču?

— Bog i batina, tovariš profesor! (Resnična iz vajske šole)



— Ali veš, da ne smeš priti sem med delovnim časom?

— Oprostite, tovariš delovodja. Nisem vedel, da imate tu pisarno. (Resnična z nekega gradbišča)

A. Uspeh podjetja in gradbenih PE

Planski pokazatelj podjetja kot celote so v avgustu vsi pozitivni, čeprav so v primerjavi s prejšnjim mesecem nekoliko slabši. Mesečni kumulativni plan je za 3,3 odstotka manj presežen kot v juliju in znaša za skupno proizvodnjo 112,0 odstotkov (+ 12 odstotkov). Čista proizvodnja je v osmih mesecih letos presežena z 8,7 odstotka, za 2,2 odstotka manj kot prejšnji mesec, medtem ko znaša presežek plana obrtniških storitev 27,4 odstotka in je za 8,3 odstotka manjši kot prejšnji mesec. V primerjavi z istim obdobjem lani so planski pokazatelji, ki se nanašajo na proizvodnjo

(realizacijo), precej nižji, ker je letošnji plan dosti visok glede na možnosti pridobivanja novih del.

Gradbene PE so presegle mesečni kumulativni plan s 16,9 odstotka skupne proizvodnje. Od tega odpade na čisto proizvodnjo + 13,4 odstotka in na obrtniške storitve + 21,7 odstotka. V primerjavi s prejšnjim mesecem so podatki slabši, vendar so ugodni in so tudi na ravni lanskega istega obdobja. Vse gradbene PE so pozitivne pri skupni in čisti proizvodnji, samo pri obrtniških delih PE Ravne niso dosegle predvidevane realizacije. Presežek med posameznimi PE je zelo različen, saj je razpon med najvišjim in najnižjim presežkom zelo velik (od 2,5 do 52,8 odstotka) in

so v PE Jesenice že dosegli letni plan skupne proizvodnje in obrtniških del, le pri čisti proizvodnji jim manjka še 11,8 odstotka. Pri posameznih poslovnih enotah se odraža velika previdnost pri sprejemanju letnega gospodarskega načrta.

B. Uspeh obratov in biroja za projektiranje

Obrati kot celota so dosegli plan s 100,1 odstotka in je rezultat v primerjavi s prejšnjim mesecem boljši (za 2,1 odstotka). V primerjavi z lanskim avgustom pa je razlika zelo velika v škodo letošnjih pokazateljev. Realizacija obratov je tudi v absolutnem znesku letos nižja. Poslovni enoti KO Ljubljana in SPO nista do-

segli plana. Največ pa so ga presegli v PE LO Skofja Loka (+ 10,5 odstotka).

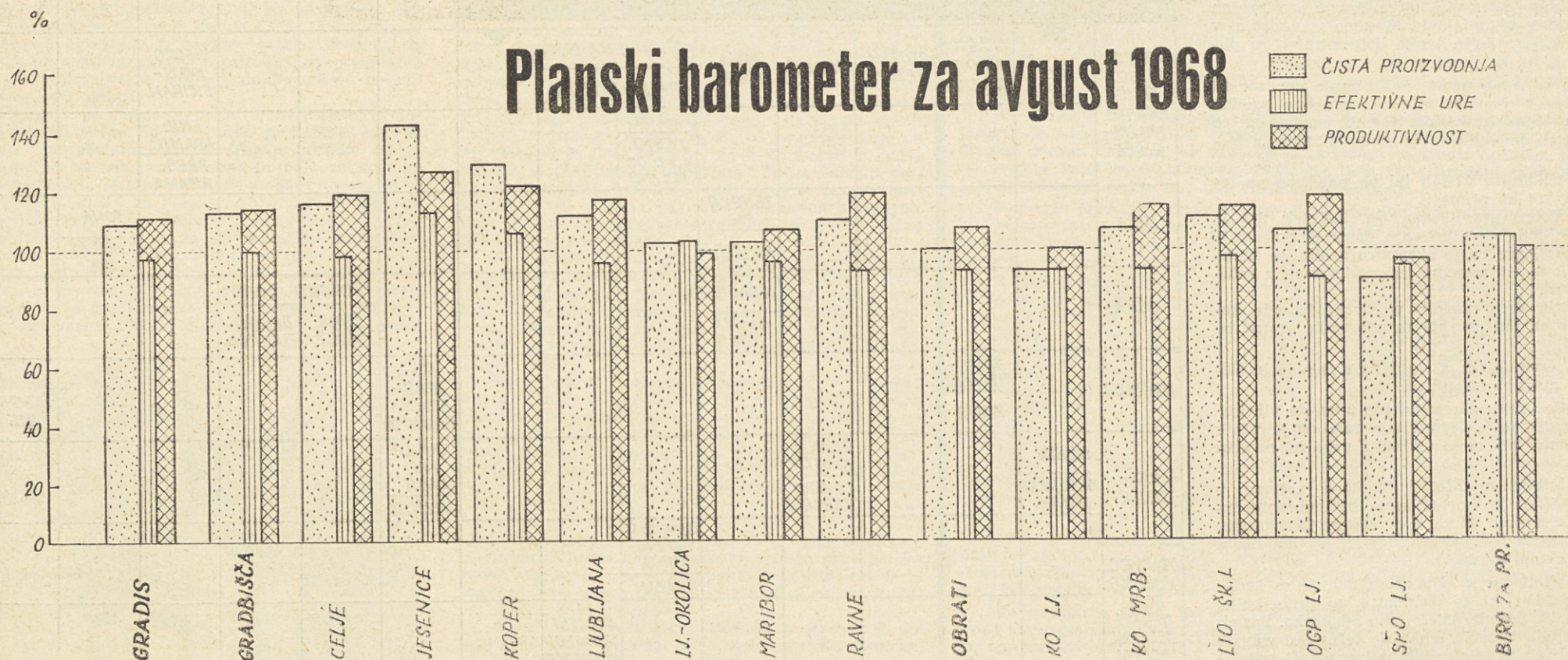
Tudi biro za projektiranje ima pozitivne pokazatelje izvršitve plana tako skupne in čiste proizvodnje, kakor tudi obrtniških storitev (zunanji sodelavci). Podatki za biro so prikazani samostojno in niso všteti v seštevek obratov.

C. Produktivnost in efektivne ure

Tudi podatki za produktivnost (razmerje med čisto proizvodnjo in efektivnimi urami) so nekoliko slabši kot prejšnji mesec (—0,4 odstotka), ker so podatki gradbenih PE skoraj pri vseh enotah nižji. PE Ljubljana okolica ima

negativen podatek produktivnosti, ker imajo več efektivnih ur preseženih kakor čiste proizvodnje. Pri PE obratov sta glede produktivnosti še vedno PE KO Ljubljana in SPO negativni, vendar se obe PE popravljata. Razpon preseganja produktivnosti se zmanjšuje in znaša razlika med najvišjim presežkom (PE Jesenice 126,9 odstotka) in najnižjim doseganjem (PE SPO 95,8 odstotka) le še 31,1 odstotka.

Negativen pokazatelj efektivnih ur prikazujejo tri gradbene PE in sicer Jesenice (+ 12,8 odstotka), Koper (+ 6,4 odstotka) in Ljubljana okolica (+ 3,1 odstotka), ter Biro za projektiranje (4,0 odstotka). Vse ostale PE niso presegle plana efektivnih ur.



Pred kaksnimi desetimi leti se nam je zdelo zabijanje ter ruvanje zagatnic in pilotov z vibracijo še nekaj prav posebnega, danes pa je tako delo že povsem navadna stvar. Zaradi boljšega razumevanja lastnosti in sposobnosti strojev za zabijanje in ruvanje z vibracijo je vsekakor koristno, da spoznamo principe teh strojev ter da vemo, kaj od njih lahko pričakujemo.

Pred kaksnimi desetimi leti se nam je zdelo zabijanje ter ruvanje zagatnic in pilotov z vibracijo še nekaj prav posebnega, danes pa je tako delo že povsem navadna stvar. Zaradi boljšega razumevanja lastnosti in sposobnosti strojev za zabijanje in ruvanje z vibracijo je vsekakor koristno, da spoznamo principe teh strojev ter da vemo, kaj od njih lahko pričakujemo.

Zabijanje z vibracijo pomeni, da močno vibriramo element, katerega hočemo zabiti v tla, kar dosežemo tako, da na ta element togo pritrdimo vibrator, ki običajno povzroča nihanje le v eni smeri.

Vemo, da vibracija deluje tako, da se zmanjšuje notranje trenje v materialu, v kar-
tem se uporablja. Oglejmo si na kratko ta
princip na naslednjem primeru: Majhno leso-
no kocko položimo na poševno ravnino. Na-
klon te poševne ravnine mora biti manjši, kot
je koeficient trenja med kocko in poševno
ravnino; kocka torej stoji nepremično na po-
ševni ravnini (slika 1).

Če udarimo na poševno ravnino (strmino) v smeri puščice F, bo kocka odskočila po poti, ki je označena s črtkano črto. Vrsta udarcev, ki niso nič drugega kot vibracija, pripelje kocko do vznožja strmine, kar pomeni, da smo dosegli isti rezultat, kot če bi bilo trenje med kocko in strmino manjše, kot je naklon strmine in bi kocka drsela po strmini zaradi težnosti.

Premikanje kocke je odvisno od velikosti udarca na ravnilo in od frekvence udarcev: bolj ko je udarec močan, dalj odskoči kocka; amplituda vsakega skoka se veča z jakostjo udarca. Nasprotno pa slabši udarci povzročijo manjšo amplitudo; če so taki udarci pogostni, lahko kocka zelo hitro zdrsi po strmini.

Preden končamo to razmišljanje, si zamislimo, da strmina ni toga temveč elastična, da se torej lahko deformira. Pri udarcu z majhno amplitudo bi strmina sledila gibanju kocke, katere zato ne bi zgubila kontakta s strmino in bi zato po koncu gibanja ostala na istem mestu, kot je bila pred udarcem (slika 2).

Kadar dobi strmina močnejši impulz tako, da kocka zapusti strmino, se kocka tudi premakne. Kadar se strmina hitro vrne v svoj prvotni položaj, je premik kocke tak, kot če bi bila strmina toga (slika 3). Če se pa strmina le počasi vrača v svoj prvotni položaj, pa kocka obleži na neki vmesni točki, zato bo premik kocke manjši kot v primeru toge strmine.

Še majhna opomba; če deluje impulz na strmino in v večji oddaljenosti od kocke, na primer v F' in kadar se strmina deformira, se kaj lahko zgodi, da na kocko ne deluje nobena ali pa zelo slaba sila in kocka tako ne zapusti svojega prvotnega mesta.

Zabijanje zagatnice ali pilota pomeni, da moramo premagati dve sili: bočno trenje elementa in odpor na osti elementa.

Bočno trenje je čisto lokalna akcija in vpliva le na zelo tenek sloj terena ob zagatnici. Čim zagatnico vibriramo, se koeficient trenja med zagatnico in terenom zelo zmanjša in zagatnica leze sama v tla (enako kot kocka po strmini).

Nasprotno pa je upor na ost pilota ali zagatnice bolj zamotan. Ost zagatnice ali pilota mora odziniti material pod njim, da se zagatnica oziroma pilot lahko pogreza. To odri-
vanje materiala je toliko lažje, kolikor bolj
to posamezni delci tal med seboj gibljivi, to
je pravi, kadar je notranje trenje tal majhno.
To pa ni mogoče drugače kot takrat, kadar
je v terenu dovolj praznih prostorov. Teh
prostorov mora biti toliko, kot je prostornina
zagatnice ali pilota in to samo v območju, v
katerem se teren lahko deformira, tj. v ob-
močju, na katerega še vpliva vibracija.

Po vsem tem sodeč, je zabijanje zagatnic ali ilotov z uporabo vibracije posebno ugodno pri peščeno-gramoznih terenih, posebno še, če je teren zasičen s talno vodo, ki zmanjša trenje.

V nekaterih vrstah tal pa naletimo na te-
ave, kot na primer:

— dobro granulirana tla. Začetek del je lahak, toda če vibriranje povzroči posedanje tal prej, preden je zagačnica zabita, se lahko zgodi, da ne moremo več nadaljevati z zabijanjem;

— tla brez praznih prostorov in zelo ko-
herentna tla, na katera vibracija skoraj ne
pliva;

— ilovnata tla, ki se deformirajo in ki sledijo gibanju zagatnice.

Take težave premagujemo tako, da vibriramo z zelo močno amplitudo, tako da je pomik agatnice pri vsaki oscilaciji večji od pomika ali:

— zabijanje pilotov velikega prereza v kompakten teren, ker mora biti vibracija izjemno močna, da zajame tolikšno prostornino, da so vsi prazni prostori v tleh enaki prostornini pilota;

— uvodoma je bilo omenjeno, da se kocka strmini, ki se deformira, ni premaknila, je bil impulz daleč stran od kocke. Zaradi tega pojava pride lahko do težav pri zabijanju dolgih zagatnic: vibrator povzroči vzdolžno nihanje zagatnice z vozli in trebuhu. Naj-

bolj nevaren je nastanek vozla na začetku zagatnice, tj. na njenem najnižjem delu, kar onemogoči vsakršno napredovanje zabijanja dolgih zagatnic. Zato je neki ameriški konstruktor razvil način z uporabo zelo visoke frekvence; žal pa je zato potrebna tudi zelo močna naprava ca. 1000 KM. Pri običajnih delih k sreči ne pride do teh težav.

Te pripombe nam povedo, da z vibracijo ne moremo rešiti vseh problemov. Čeprav vibracija ni vselej popolnoma uspešna, se da s spretnostjo doseči ugoden potek del.

Vibracijsko zabijalo, s katerim zabijamo in ruvamo zagatnice in pilote, sestoji iz:

- vibratorja,
- enega ali več motorjev,
- čeljusti za prijemanje zagatnic in pilotov.

- kljuke za dviganje in ruvanje in
- komandne naprave.

Vsaka tovarna na svoj način gradi te naprave, pač po potrebah tržišča, na katerega te stroje lahko proda.

Vibracijska zabijala delajo hitro, poleg tega pa imajo še eno prednost, ki je ne smemo zanemariti: ne kvarijo zagatnice ali pilota. Med vibratorjem in glavo zagatnice ni udarcev, pritrdiven vibratorja na zagatnico pa je tudi tako urejena, da ne pride do poškodovanja glave zagatnice. Pri zabijanju zagatnic ali pilotov z ovnom se najbolj poškoduje tisti del zagatnice, ki prodira v teren. Kadar pri zabijanju zagatnice z ovnom pridemo do težkega terena — skale, konglomerata in podobno — se zagatnice zelo ukrivijo in raztrgajo, tako da je v takih primerih vodotesnost zagatnic že zelo problematična. Pri uporabi vibracijskih zabijal ne pride do takih poškodb. Zagatnica, ki vibrira, z vibracijo sama odstrani manjše ovire, pri večjih ovirah pa se zagatnica ustavi in ostane nepoškodovana.

Po vsem tem lahko rečemo, da so prednosti zabijanja zagatnic ali pilotov z vibracijskimi zabijali naslednje:

— Zagatnice, ki jih zabijamo z vibracijskimi zabijali, se med zabijanjem ne poškodujejo in jih lahko ponovno uporabimo, ne da bi bilo treba povezati oba konca zagatnice. To je za podjetje vsekakor precejšen prihranek.

— Zabijanje in izruvanje z vibracijo je tiho, ker ni udarcev, kar je velika prednost pri delih v naseljenih krajih.

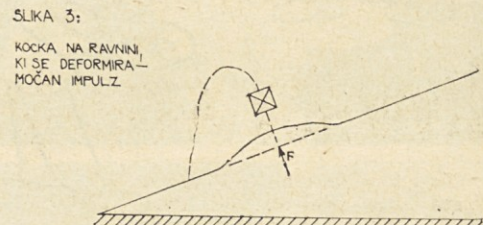
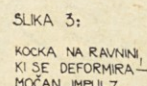
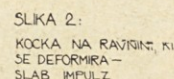
— Zabijanje z vibracijo ne prenaša v tla drugega kot hitra nihanja z nizko amplitudo, ki se udušijo v splošnem že v bližini dela. Zaradi tega se da ta sistem zabijanja zagatnic in pilotov uporabiti v bližini obstoječih objektov.

Zabijanje zagatnic z vibracijskimi zabijali je postalo že klasični način dela, katerega lahko hitro izvršimo v gramoznem in peščenem materialu, to se pravi v tistem, ki ga najlažje spravimo v vibracijo. No, z modernimi stroji lahko prebijemo tudi vmesne ilovnate sloje, ki se čestokrat nahajajo med gramoznimi in peščenimi sloji.

Zabijanju zagatnic je podobno tudi zabijanje odprtih cevi: Kot zagatnice tudi cevi ne nudijo velikega upora na konici cevi, seveda le, kadar zabijamo cev v nekoherentni material. Višina materiala v cevi je enaka višini terena ob cevi.

Kadar imamo opravka s precej koherentnim materialom, se polagoma ustvari na začetku cevi zamašek, kar opazimo po tem, da nivo materiala v cevi zaostaja za nivojem zunanjega terena, torej da nastopi razlika med nivoji materiala zunaj in notraj cevi. Tu naletimo na iste pogoje kot pri zabijanju pilota ali zaprte cevi, problem zabijanja postane tako mnogo bolj težaven, ker nastopi znaten upor na začetku cevi, ki prodira v zemljo. Da se lahko tako delo sploh izvrši, je treba uporabiti močnejše stroj. Lahko uporabljamo tudi izpiranje materiala v cevi, zamašek se z izpiranjem odstrani in preidemo nato zopet k normalnemu postopku dela.

Na gradbiščih, kjer zabijamo cevi, je izredno važno, da se delo ne ustavi. Ni namreč težko spraviti terena v vibriranje v sorazmerni s pogrezanjem cevi v teren, toda lahko se zgodi, da po prekinitvi dela to ne bo več mogoče. V zadnjih letih se je razvila nova tehnika pri temeljenju na pilotih, predvsem zaradi tega, ker se ne more nikdar zanesljivo vedeti, v kakšnem stanju so z ovnom zabiti piloti. Ta sistem je v tem, da z vibracijskim strojem zabijemo odprto cev v teren v tisti dolžini, ki nam je potrebna. Notranjost cevi nato izpraznimo in zapolnimo z betonom. Cev se med polnjenjem z betonom dviga in ker cev stalno vibrira, služi obenem tudi za vibriranje betona.



Pri zabijanju in ruvanju zagatnic in pilotov je vibracijska tehnika v zadnjih desetih letih dosegla velik razvoj. Z gotovostjo lahko pričakujemo, da se bo ta tehnika še razvijala in da bo postala običajna, drugih sistemov pa se bomo posluževali samo v izjemnih primerih.

Projektiranje cest s pomočjo elektronskega stroja po franc. postopku

Na prvi pogled se nam bo zdelo, da projektiranje cest ni tako komplicirano in kom pleksno, da bi bilo potrebno uporabljati elektronski računalnik. Vendar temu ni tako. Osnovni namen uporabe elektronskega računalnika pri projektiranju cest je osvoboditi projektanta vsega tistega dela, ki ga ovira, d. bi se lahko popolnoma posvetil študijskemu delu projekta. Rezultat uporabe elektronskih računalnikov danes je ta, da so projekti popolni in tako rekoč vraščeni svojo okolico

Hitrost in nezmotljivost elektronskih računalnikov omogoča zmanjšanje stroškov izdelave projekta in eliminiranje napak projektantov.



						KOPA, NAKUP	OKRASEK	ŠKRILAVEC	DELAVEC IZ POSLOVNE RAVNE	ENOTE	NAKRA- CATI.
						IGRALNA KARTA				OZNAKA ZA SEVER	
						CRTN. DELAVNICA				PRESTOL- NICA ASIRIJE	
MESTO V SZ. ČRNO- MORSKO PRISTA- NIŠČE		DRUŠTVO INŽENIR. IN TEHN.	OTOŽNA PESEM	SUKNJIČ	PRVA ČRKA	STISNJENA DLAN				VISOKO KVALI- FICIRAN	
						FRANC. PESNIK					
						VOLKOVI					
						MESTO V SZ OB POLJSKI				EMIL ADAMIČ	
HIA					ŽENSKO IME					PRES- AMANA	
					NASELJE V SKOPJU						TONA
OČKA					GRŠKA ČRKA				RIMSKO 1002		MOŠKO IME
									ŠIROK SEDEŽ	BOLGAR. PLANINA	
PREDLOG		RUSKI PISATELJ					TIP GRADI- SOVEGA KAMIONA				DOMAČE ŽENSKO IME
	SILICIJ			REKA V ANGLIJI			KRMILO PRI LADJI				
RAZ- STAVA	SLOVENSKA MATICA			EDVARD KARDELJ			VEZNIK				
						FRANCOS. VOJSKO- VODJA					
						RADIJ					
DELAVEC V KO MB IN V UPRAVI DELAVSKE DOMOV						POLJSKI ZUNANJI MINISTER					

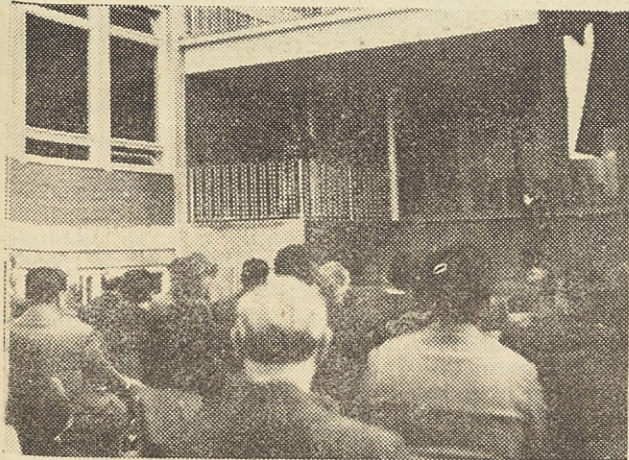


Slovesna otvoritev nove gradbene tehniške šole v Ljubljani. Na sliki del najvidnejših javnih delavcev

Otvoritev nove gradbene tehniške šole

Dne 6. septembra 1968 je bila v Ljubljani svečano odprta nova gradbena tehniška šola. Poleg najvišjih družbenih, gospodarskih in političnih predstavnikov so se te svečanosti udeležili tudi vsi študentje in učenci vajeniške šole s celotnim profesorskim zborom. Slavnostni govor ob otvoritvi šole je imel dr. Milan Orožen, ki ima tudi največ zaslug, da je bila šola sploh zgrajena.

Z dograditvijo gradbene tehniške šole smo dobili gradbinci nov modern objekt, v katerem se bodo vzgajali naši kadri po vseh modernih pedagoških principih. Objekt je projektiral diplomirani inženir arhitekture



V novi gradbeni tehniški šoli je 29 učilnic. V šoli bo prostora v prvi izmeni za 600 dijakov. Na sliki: dr. Milan Orožen med slavnostnim govorom. DESNO: Direktor biroja za gradbeništvo SRS Bogdan Melihar, sekretar za gradbeništvo pri gospodarski zbornici ing. Maks Megušar, sodni svetovalec Lojze Kamnikar in ing. Janez Hribar, direktor zveznega centra za izobraževanje

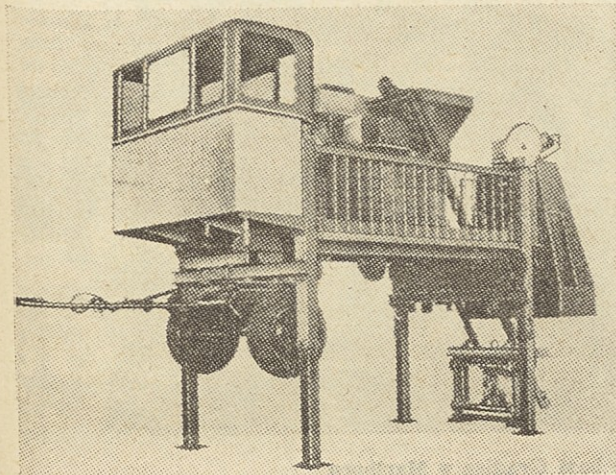
Prevozna betonarna Gradis PM 250

V času, ko smo imeli na preizkusu uvoženo prevozno avtomatsko betonarno ELBO, so v naših kovinskih obratih v Ljubljani in Mariboru pospešeno hiteli z deli na opreči za lastno prevozno betonarno. Načrti za to opremo so bili izdelani v našem strojno-konstruktorskem biroju. V sodelovanju s podjetjem »Tehnoprojekt« iz Ljutomerja, ki je izdelalo podvozje betonarne, in z uvozom dozirnih tehnic za gramoz in cement priznane zahodnonemške firme Pfister je uspelo našim konstruktorjem, da so izdelali prevozno betonarno, ki bo ustrezala zahtevam naših gradbenikov. Pri opremitvi smo uporabili naš preizkušeni prototipni mešalec PM 250, ki je izdelek kovinskih obratov v Mariboru. Ta obrat je izdelal tudi silos za cement kapacitete 30 ton, polž za cement, komandno kabino ter drugo nosilno ogrodje. Kovinski obrati v Ljubljani so vgradili kompresor »Trudbenik«, ročni skreper, izdelali zvezdo, komandni pult ter opravili dokončno montažo z instalacijami, ki so potrebne za funkcionalnost betonarne.

Lahko rečemo, da je betonarna polavtomatska. Prvič zato, ker je daljinsko upravljana, kjer ni potrebno nobenih ročic za upravljanje posameznih strojev v celotni opremitvi, in drugič, ker je doziranje cementa in vode avtomatsko potem, ko je prispela posoda z agregatom do svoje najvišje lege. Le doziranje posameznih agregatov iz zvezde je tako urejeno, da moramo na komandnem pultu pritiskati na posamezne tipke za vsak agregat posebej, dokler nismo dosegli potrebne teže agregata.

Betonarno je možno prepeljati s podvozjem, ki dopušča brzino 40 km na uro, brez spremstva, ker ne presega transportnih mer. Z drugim vozilom pa je treba peljati še silos za cement in polž za cement. Sama betonarna se lahko postavi v enem dnevu, če so pripravljeni temelji za betonarno in silosi za cement. Za posluževanje sta potrebna dva strojnika, eden v komandnem pultu, drugi pa pri skreperju. Kapaciteta betonarne je 9 m³ svežega betona na uro.

Betonarna je bila razstavljena na zagrebškem velesejmu in je zbudila veliko zanimanje obiskovalcev, posebno pa še gradbenikov. Iz tega sledi, da bo prevozna betonarna PM 250 nov serijski izdelek naših



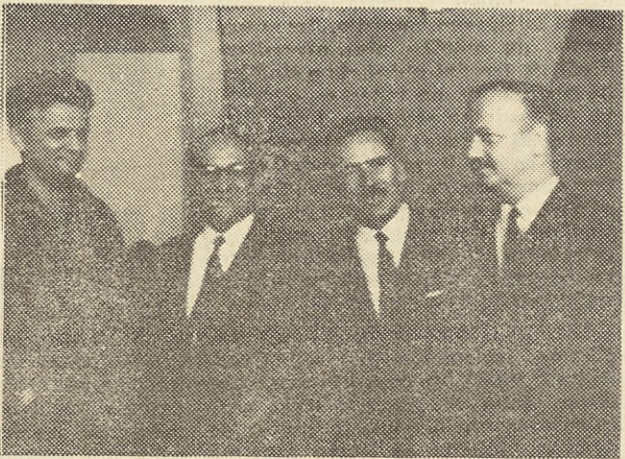
»GRADISOV VESTNIK« ★ Stran 7

Marjan Božič, gradilo pa ga je gradbeno podjetje »Tehnika« iz Ljubljane.

Celotna zazidalna površina objekta je 1.440 m², bruto površina 7.500 m², razpoložljiva neto površina pa 6.600 m². Šolski in zvezni trakt (za upravo, risalnice in kabinete profesorjev) imata skupno klet in pet etaž ter 29 učilnic s poprečno kapaciteto 25 dijakov. Normalna kapaciteta šole bo zmogla v eni izmeni pouka 600 dijakov.

Solo je svečano odprl republiški sekretar za prosveto Tomo Martelanc, ključke pa je prevzel direktor šole inž. Stefan Hočvar.

Danes se pouk že opravlja v novih prostorih.



obratov za domače tržišče. Vrednost betonarne z enim silosom in enim polžem ter brez opreme podaljškov sten od zvezde bo ca. 26 milijonov S din.

Betonarno si bo mogoče ogledati med obratovanjem na gradbišču v Celju, kjer bo opremljena z dvema silosoma.

M. T.

Naši novi izdelki v Zagrebu

Letošnji mednarodni zagrebški velesejem, na katerem se je od 12. do 22. septembra zbralo okrog 5000 razstavljavcev iz 52 držav in približno 1250 domačih proizvajalcev, je bil spet mogočna gospodarska manifestacija. Skoraj 200.000 kvadratnih metrov razstavnih površin so zavzeli domači in tuji razstavljavci, ki so na tej priložnosti prikazali približno 200.000 različnih proizvodov, predvsem izdelkov za široko potrošnjo, pa tudi najraznovrstnejše stroje in naprave za potrebe industrijskih panog, kmetijstva, prometa, rudarstva, gradbeništva, gozdarstva, ladjedelništva in drugih dejavnosti.

V tej elitni družini domačih in tujih proizvajalcev se je tudi letos pojavil naš kolektiv — boljše povedano — ljubljanski in mariborski kovinski obrati. S skupnimi prizadevanji sta ljubljanski in mariborski kolektiv izdelala nov proizvod, ki ga še nismo videli na našem tržišču — prevozno polavtomatsko betonarno tipa Gradis PM-250. Načrte za to napravo, ki bo nedvomno močno koristila številnim gradbenim podjetjem, je pripravil strojno konstrukcijski biro podjetja.

Nova prevozna betonarna lahko pripravi do 9 kubikov betona v eni uri, strežeta pa ji le dva delavca. Njena prednost ni samo v tem, da jo lahko prevažamo, marveč tudi v tem, da je opremljena z vsemi avtomatskimi napravami za doziranje. Razstavljena betonarna je sicer šele prototip, ki ga bodo v kratkem dobili Celjani, seveda pa ni dvoma, da bo povpraševanje po teh izdelkih že letos tolikšno, da bodo morali v mariborskih in ljubljanskih kovinskih obratih izdelati vsaj še nekaj takšnih betonarn. Tudi cena za ta naš novi izdelek je kar zmerna, saj velja kompletna betonarna, vključno naš 30-tonski cementni silos ter polž — točno 26 in pol milijona S din.

Na velesejmu smo srečali tudi inž. Alfreda Petelna in Antona Martinška, ki sta med drugim povedala, da je za ta izdelek precejšnje zanimanje zlasti med domačimi gradbenimi podjetji iz drugih republik. Seveda pa ni dvoma, da se bodo zanj ogrela tudi mnoga slovenska podjetja, ki bodo spoznala prednosti te betonarne.

Razen nove prevozne betonarne smo v Zagrebu razstavili tudi iglasto dvigalo, ki pa je vsaj v našem kolektivu že precej poznano, saj ga uporabljajo že na mnogih gradbiščih. Prednost tega dvigala, ki je zelo lahko in gibljivo, je nesporna predvsem na manjših gradbiščih, saj lahko dvigalo »seže« tudi do višine 11,5 m, dviga pa tovore do teže 750 kg. Spričo razmera majhnih dimenzij lahko iglasto dvigalo naložimo že na kamion TAM 4500 in ga brez posebnih težav hitro prepeljemo na gradišče ali pa z enega gradbišča na drugo. Zato bo tudi za iglasto dvigalo prav gotovo vedno več zanimanja v gradbenih podjetjih, saj je ta naprava že v našem podjetju v praksi pokazala številne in nesporne prednosti.

Poleg omenjenih dveh Gradisovih strojev je bil razstavljen tudi silos za beton, izdelan v KO Ljubljana. Silos je kapacitete 4 m³. Naši operativci so s strojem zelo zadovoljni in upamo, da bodo tudi drugi naročniki.

PRAVNI NASVETI

KAKŠNE OBVEZNOSTI IMA DELOVNA ORGANIZACIJA DO DELAVCA, KATERI SE JE PONESREČIL PRI DELU IN JE ZARADI TEGA POSTAL INVALID DELA III.

V 116. členu temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju je predvideno, da so delovne in druge organizacije, državni organi in zasebni delodajalci dolžni zadržati na delu oziroma sprejeti na delo delovnega invalida II. in III. kategorije, pri katerem je invalidnost nastopila kot posledica nesreče pri delu ali poklicnega obolenja, če je nesreča ali poklicno obolenje nastalo v času, ko je bil delavec pri njej v delovnem razmerju.

Če delovna organizacija nima primerne delovnega mesta, na katerega bi lahko razporedila delovnega invalida, je dolžna, da mu z dogovorom ali na drug način preskrbi zaposlitev pri drugi delovni organizaciji. Pri tem pa je dolžna povrniti tudi stroške takšne zaposlitve, vključno tudi plačilo začasnega nadomestila delovnemu invalidu do dneva zaposlitve.

Delovna organizacija mora ob določenih pogojih povrniti tudi škodo, ki jo je delavec pretrpel zaradi poškodbe posebno, če niso bili upoštevani zaščitni ukrepi pri delu in delavec ni bil strokovno usposobljen za opravljanje dela, na katerega je bil razporejen, in se je pri delu poškodoval.

Poleg tega mora delovna organizacija povrniti skladu skupnosti socialnega zavarovanja škodo, katero je utrpela, npr. stroške zdravljenja, nadomestilo osebnega dohodka, ki se plačuje iz sklada zdravstvenega zavarovanja, nadomestilo zaradi zmanjšanja osebnega dohodka na drugem delu, do katerega ima invalid pravico po 125. in 126. členu temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju idr.

KDAJ PRIDOBI DELAVEC PRAVICO DO REDNEGA LETNEGA DOPUSTA?

Po določilu 63. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih pridobi delavec pravico do rednega letnega dopusta po enajstih mesecih nepretrganega dela.

Če pride delavec, ki nima še 11 mesecev nepretrgane zaposlitve, na delo v drugo delovno organizacijo najkasneje v treh delovnih dneh od dneva, ko je nehal delati pri prejšnji delovni organizaciji, pridobi pravico do rednega letnega dopusta pri delovni organizaciji, v katero je prešel — po 11 mesecih dela. V to dobo pa se šteje tudi delo pri delovni organizaciji, iz katere je prišel.

Po tem določilu zakona je torej pogoj za pridobitev pravice do rednega letnega dopusta enajstmesečna nepretrgana zaposlitev. Da zaposlitev ni pretrgana, se šteje tudi takrat, če preide delavec iz ene v drugo delovno organizacijo v 3 delovnih dneh. Takrat se mu čas dela pri prejšnji delovni organizaciji tudi upošteva. Pogoj nepretrganega enajstmesečnega dela lahko izpolni delavec tudi v dveh ali več delovnih organizacijah, če preide z ene v drugo vsakokrat najpozneje v 3 dneh.

Ko delavec izpolni pogoj za pridobitev pravice do rednega letnega dopusta (11 mesecev nepretrganega dela), lahko izrazi letni dopust pri isti delovni organizaciji v vsakem koledarskem letu. Pri tem ni potrebno, da od dopusta v tekočem letu do dopusta v naslednjem letu preteče enajst mesecev.

Tisti, ki je izpolnil pogoj za pridobitev rednega letnega dopusta, ga lahko izrazi v vsakem koledarskem letu, ne glede na to, koliko časa je bil v koledarskem letu na delu. To pomeni, da ima delavec pravico do dopusta že v začetku leta, čeprav bi mu delo prenehalo v začetku koledarskega leta.

Do dopusta ima vsak delavec pravico in se ne more odpovedati tej pravici, prav tako pa ga delovna skupnost ne more prikrajšati za dopust. V primeru, da delavec ni mogel izkoristiti rednega letnega dopusta iz razlogov na njegovi strani ter brez krivde delovne organizacije (odhod na odslužitev vojaškega roka, bolovanje ipd.), nima pravice do odškodnine zaradi neizkoriščenega dopusta.

Nadalje je glede dopustov važno še to, da pripada delavcu redni letni dopust vsako koledarsko leto (po izpolnjenem pogoju 11-mesečnega nepretrganega dela). Ne more se neizkoriščen dopust v enem koledarskem letu prenesti v drugega. Kdor v posameznem koledarskem letu ne izkoristi celotnega dopusta, čeprav mu je delovna skupnost to omogočila, ne more neizkoriščenih dni prenesti v naslednje leto, niti ne more zahtevati odškodnine.

KAJ MORA UKRENITI DELOVNA ORGANIZACIJA, ČE UGO-TOVI, DA SE NJEN DELAVEC PO NASTOPU BOLNIŠKEGA STALEŽA NE ZDRAVI, TEMVEČ DELA NA SVOJEM KMETIJSKEM POSESTVU?

V 53. členu temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju je predvideno, da zavarovanec ne pripada oziroma se mu ustavi izplačilo nadomestila osebnega dohodka za čas začasne zadržanosti od dela zaradi bolezni, če namenoma preprečuje zdravljenje in če v času, ko je v bolniškem staležu, prejema osebni dohodek ali se bavi s pridobitno dejavnostjo.

Kadar se ugotovijo navedena dejstva, se ustavi izplačila nadomestila osebnega dohodka.

Za namerno preprečevanje zdravljenja se šteje, če zavarovanec, kateremu je zdravnik priznal bolniški stalež zaradi zdravljenja, dela na drugem mestu ali doma, za drugega izplačevalca osebnega dohodka ali na svojem kmetijskem posestvu. Dalje pa tudi, če z drugimi postopki krši navodila zdravnika in s tem otežkoča zdravljenje.

Kontrola opravlja komunalni zavod za socialno zavarovanje za ves čas bolezni, delovna organizacija pa za prvih 30 dni odsotnosti delavca zaradi bolezni s tem, da se lahko dogovori s komunalnim zavodom, da opravlja kontrolo tudi za prvih 30 dni bolezni.

V našem pravilniku o nadomestilu osebnega dohodka delavcem za prvih 30 dni zadržanosti od dela med začasno delovno nezmožnostjo zaradi bolezni je v 8. členu predpisano, da mora vsaka enota določiti osebo za kontrolo bolezenskega dopusta, kolikor ne sklene s pristojnim komunalnim zavodom, da opravlja to kontrolo namesto nje. Ko pooblaščen oseba ugotovi eno od dejstev, zaradi katerih se ukine izplačevanje nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni, izda pismeni nalog o ustavitvi takega plačevanja. Nalog stopi takoj v veljavo. O izdanem nalogu obvesti kontrolor delovno organizacijo oziroma komunalni zavod kot izplačevalca nadomestila osebnega dohodka.

Zavarovanec lahko zahteva v roku 3 dni od vročitve naloga, da izda delovna organizacija oziroma komunalni zavod za socialno zavarovanje pismeno odločbo (po predhodnem mišljenju zdravnika, ki je ocenil delovno sposobnost zavarovanca).

Če oceni zdravnik, ki zdravi zavarovanca, da so prenehala škodljiva dejstva, zaradi katerih je bilo ustavljeno izplačevanje nadomestila osebnega dohodka, nadaljuje delovna organizacija oziroma komunalni zavod z izplačevanjem nadomestila.

Pripomniti je treba, da se ugotavlja opravljanje pridobitne dejavnosti zavarovanca v času bolniškega dopusta za vsak primer posebej in po konkretnih okoliščinah. V vsakem primeru je pogoj za ustavitev izplačevanje nadomestila osebnega dohodka, če bi zavarovanec med bolezenskim dopustom opravljal npr. težka gradbena ali kmetijska dela na svojem posestvu ali za koga drugega.

Predsednik je duša organizacije

Delo sindikalne podružnice obrata gradbenih polizdelkov

Pravijo, da je delo sindikata v enoti v veliki meri odvisno od predsednika sindikalne podružnice. Če se le-ta zanima za delo, organizira sestanke, se pogovarja z ljudmi, skrbi za obveščenost kolektiva itd., so tudi rezultati sindikalnega dela boljši in uspešnejši. Seveda s tem ni rečeno, da drugim ni potrebno delati. Toda vsako delo mora nekdo organizacijsko voditi.

Pa pogledjmo, kdo so bili in kaj so delali dosednji predsedniki sindikalne podružnice v OGP.

Ob priključitvi tovarne gradbenih polizdelkov h Gradisu leta 1955 je bil prvi predsednik sindikalne podružnice kovinar Vinko Novinc. Februarja naslednjega leta pa so izvolili na to mesto kovinarka Janeza Benedičiča (1923). Iz zapiskov sindikalne podružnice je moč razbrati, da se ta predsednik ni znašel v svoji funkciji in da je ni prav razumel. Nastale so razne obtožbe takratne uprave obrata, ki so prišle do sindikalnega odbora podjetja in do republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Vmes je posegel upravni odbor podjetja, ki je imenoval tričlansko komisijo. Ta je ugotovila, da obtožbe niso utemeljene. Sledil je izredni občni zbor sindikalne podružnice, na kateri smo izvolili za predsednika strojnika Ivana Rotmana, ki je zdaj vodi separacije. Njega so volili za predsednika zaporedoma vse do 1961. leta. Za časa njegovega predsednikovanja se je sindikalno delo močno razmahnilo, prirejali so številne množične sestanke in se je stala trdna vez med vodstvom in kolektivom.

Leta 1961 je postal predsednik sindikalne podružnice betoner Cveto Blatnik (1932). Za časa njegovega mandata je zlasti oživilo delo mladinske organizacije. Formirali so dramsko sekcijo in vrsto športnih sekcij ter prirejali vrsto izletov. Za njim je bil predsednik Franc Gruden. Spričo ustaljenih razmer pa je bilo čutiti že padanje zanimanja članstva za sindikalno delo. Leta 1963 so izvolili za predsednika Vinka Brgla (1927), ki pa je kmalu odšel službeno drugam in je njegovo mesto prevzel Jože Sever (1924). Skušal je začeto delo nadaljevati, pa je užival premalo pomoči. Leta 1964 so znova izvolili za predsednika Cveta Blatnika, ki pa je kmalu odstopil, češ da bo šel na delo v Nemčijo. Izvolili so zato strojnika Stefana Kanceliaka (1929). Zaradi odhoda nekaj mladinskih funkcionarjev je začelo delo v mladinski organizaciji šepati, zdaj pa je predsednik železostrugar Ivan

Lovše (1934). Zlasti si prizadeva oživeti športno življenje v kolektivu, mladina pa — še spi.

Za njim je bil izvoljen Avgust

Prodnik, obratni električar, ki še danes več ali manj uspešno vodi sindikalno delo.

Težave so s tem, ker je tajnik ing. Branko Pirih na terenu, sicer pa običajno vse delo leži na predsedniku.

V letošnjem letu so v glavnem razpravljali o pravilniku o delitvi osebnih dohodkov, deljenem času, predvsem pa o športni dejavnosti. Sedaj pripravljajo ekipo balinarjev in nogometašev za Gradisov športni dan.

To je kratek pregled predsednikov in dela sindikalne podružnice, s čimer še ni rečeno, kakšen je sindikat. Vendar je res, da je predsednik duša organizacije in da je sindikalno delo dostikrat cdrz njegovega predsedovanja.



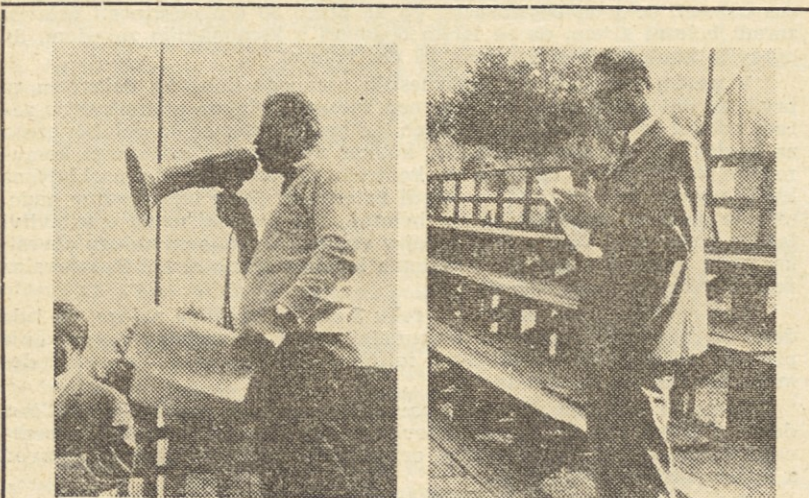
Pod določenim pritiskom brizgajo betonsko maso v odprtine prednapetega nosilca



Jože Bilič in Andrija Sečnik pri gradnji zaščitne ograje



Za »Talis-Vinag« Maribor gradimo veliko halo



Levo: Pozor! Tekmovalci naj se zberejo na zbornem mestu! Desno: Predsednik RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije ing. Janez Brezovec pozdravlja naše tekmovalce



POZOR, SNEMAMO

Na predlog tehnične službe smo pričeli s snemanjem na filmski trak gradnjo nove hale v Mariboru. Celotna gradnja in montaža hale bo posneta na črno-beli tonski dokumentarni, strokovni 16mm film z delovnim naslovom »Proizvodna hala na gradbišču Talisa v Mariboru«. Dolžina filma bo trajala 15 minut. Film bomo predvajali za izobraževanje strokovnega kadra, predvsem pa v propagandne namene.

Film bodo posneli priznani filmski strokovnjaki s tovarišem Božom Sabotičem na čelu.

Gradnja te velike hale se je pričela 15. 8. 1967. Rok dograditve pa je 30. oktober 1968. Notranjost hale zavzema 4200 m² tlorisne površine. Višina hale je ob straneh 6,5 metra in na temenu 12 metrov.

Hala je osnovana z okvirno konstrukcijo in sestavljena z dvema montažnima pollokoma. Polloka sta povezana z montažno vezjo, ki je iz prenapetega betona MB 600 preseka 22 x 18 cm in dolžine 38,30 m. Glavne nosilce in vezi montirajo z žerjavom »LORAIN« na primerno konstruirane premične odre. Glavni nosilci so na razdalji 6 m. Ta razpon je premeščen s sekundarnimi nosilci L prereza, na katere se naslanja salonična kritina.

V delu objekta, kjer se nahaja polnilnica, je v višini vezi predviden lahek strop »Dekaterm«. Tlaki in parapeti so obloženi z keramičnimi

ploščicami, položenimi v kislino — odporni kit. Na hali in na prizidku



Priznani filmski strokovnjak Božo Sedej med delom

je zaposlenih 70 delavcev in dva delovodja. Dela se vsak dan po 12 ur, razen nedelje.

Graditelji hitijo z delom, kajti rok za predajo objekta je izredno kratek. Dnevno delajo po 12 ur. Posebnih problemov ni, le z vremenom se včasih skregajo.

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« Izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani — Izhaja mesečno

Nova oblika vzgoje naših vajencev na gradbišču poslovne enote Maribor

Počasi ali gotovo prehajamo v našem podjetju do novih metod izobraževanja strokovnih kadrov, predvsem vajencev. Znano je, da z odhodom delavcev v tujino vedno bolj primanjkuje dobrega tesarskega in zidarskega kadra, ki ga moramo stalno dopolnjevati z novimi, v bistvu pa tesarjev ni nikoli preveč.

Izobraževanje vajencev v podjetju mora biti enotno in organizirano, kajti brez tega ne moremo govoriti o solidnem izobraževanju. To so uvideli tudi v Mariboru. Od starega sistema izobraževanja, ko so bili vajenci razkropljeni po vseh gradbiščih in se učili pri posamezniku (ki ga je učil ali pa ne), so prišli na skupinsko izobraževanje. Danes vodijo vajence priznani instruktorji in efekti dela je mnogo boljši, kot je to bilo poprej. Izkušnje in izsledki dosedanjega strokovnega dela zidarskih vajencev, ki delajo pod nadzorstvom in vodstvom tovariša Korena, nam to potrjujejo. Zato so z 10. septembrom združili vse, tudi tesarske vajence in jih koncentrirali pod enotno vodstvo. Postavili so novo tesarsko lopo, v kateri se bodo lahko vzgajali vajenci pod strokovnim vodstvom našega priznanega instruktora — delovodje Alojza Zoreca. V glavnem bodo delali opaze in pričeli s sistematičnim poukom. Prepričani smo, da bo ta sistem

boljši in uspešnejši. Vsak tesar bo moral iti skozi vse faze dela, ki bodo sproti kontrolirane.



Tesarski vajenci na bazi Gradisa v Mariboru

L. C.

Sedem grehov ogroža naše zdravje - življenje

Okoli 4000 zdravnikov iz vseh delov Zvezne republike Nemčije je sodelovalo na nedavnem mednarodnem kongresu za praktično medicino v Bad Gasteinu.

Glavna tema je bila »sedem grehov našega današnjega človeka«.

Dr. Scheetzmayer iz Augsburga je povedal, da mora zdravnik vsakemu pacientu svetovati in ga opozoriti na bolezni, katerim se lahko izogne.

Znano je, da se danes pogosto srečujemo s problemom preza-poslenosti in s tem tudi s funkcionalnimi boleznimi, to so razne nevrose in psihoze, ki so v teh grehih močno zastopane.

V kratkem bomo skušali po zaključku tega kongresa posre-dovati »pregled grehov«, v katerem bomo navedli napake da-našnjega življenja.

1. KAJENJE

Za najtežji greh današnjega časa velja kajenje, predvsem kro-nično zastrupljanje s cigaretami.

Zelo nevarno je, če kadijo mladi ljudje, ki bi s tem radi pokazali, da so odrasli. Prof. dr. E. L. Wyndev iz New Yorka meni, da bo potrebno ta pojav sistematično odpravljati s prevzgojo, če nečemo, da bo bodoče narodno zdravje ogroženo.

»Tudi onesčišeni zrak,« je dejal dr. H. Qettel iz Ludwigshafena. »je nevaren za naše zdravje, prav tako je velika nevarnost v pitni in onesnaženi vodi.«

»V zraku je precej ogljikovega monoksida, ki je zelo nevaren, nevarnejši od avtomobilskih izpušnih plinov v zraku. Tako pri-dejo v mestnih četrtih na račun tudi nekadilci, ki dan na dan vdihavajo ta nečist zrak. Za kadilce pa je situacija še slabša. Od tod tudi toliko rakastih obolenj,« je dejal prof. dr. Keller iz Mainza.

2. ALKOHOL

Največ težav pri nas in tudi v svetu povzroča še vedno alko-holizem, s katerim se medicina največ ukvarja. Dr. W. Mende je povedal, da je v Zvezni republiki Nemčiji okoli 350.000 alkoholi-kov, od tega 30.000 žensk.

Tudi pri nas je alkoholizem postal družbeni problem. Število alkoholi-kov se iz dneva v dan veča.

Veliko ljudi je, ki mislijo, da najdejo v alkoholu svoje za-do-voljstvo, mislijo da postajajo junaki, tem bolj je žalostna resnica, ko postanejo zopet trezni.

Vse kronične alkoholike je treba pripraviti do zdravljenja. Ze-lo dober način zdravljenja je z injekcijami magnezijevih soli. Se-veda pa je v veliki meri odvisen uspeh od alkoholika samega.

3. DEBELOST

Ne samo pri nas, tudi v svetu je vedno večji problem nevar-nega debelenja. Strokovnjaki trdijo, da od bolezni v zvezi s pre-hrano umre največ ljudi, več kot zaradi drugih. Zaradi nepravilne in prekomerne prehrane prihaja do sladkornih obolenj, povečanega krvnega pritiska in večjega števila srčnih kapij, poapnenja žil, izlivov krvi v mozeg in še več drugih komplikacij.

Priporočajo jesti večkrat, pa po malem, ne pa samo tri obilne obroke na dan.

4. POMANJKANJE GIBANJA

Strokovnjaki za šport in rekreacijo danes ne cenijo preveč da-našnjega človeka. »Misli vse preveč na napake v avtomobilu ali stroju,« je rekel dr. Hensich. »Zdravnik zanj ni nič drugega, kot monter zdravja, klinika pa je delavnica za popravilo človeka.« Glavna karakteristika današnjega človeka je: Nima rad, da se od njega zahteva, da bi sam nekaj napravil za svoje zdravje, to je v telesnih vežbah, gimnastiki, plavanju, teku in igranju športnih iger.

5. LENOBA DUHA

Pomembno za lenobo duha je nesposobnost neorganiziranega izkoriščanja prostega časa. To pa se kaže v nevolji mladine, npr. v dolgih laseh.

Pretirano delo brez letnega dopusta je zelo škodljivo. Zato je dr. K. Bülnler iz Züricha mnenja, da mora letni dopust trajati naj-manj tri tedne. Šele potem lahko računamo na uspeh. Tako je npr. tovarna »Renault« dala štiri tedne letnega dopusta vsem naenkrat, da si bodo lahko nabrali novih moči za nadaljnje delo.

6. POMANJKANJE STIKOV

Dr. Lemp iz Tübingena misli, da je pomanjkanje ljubezni in stikov eden glavnih vzrokov mnogih težav v vzgoji. Včasih so bila pubertetna obdobja aktivna, danes so pasivna.

Mladina v tem obdobju zaostaja, se neprimerno oblači, za-ostaja pri delu in v šoli, pohajkuje ter se zapušča. Starši v glav-nem napačno mislijo, da je nežnost pri vzgoji otrok škodljiva. Otroci, ki so vzgojeni brez ljubezni, ne bodo mogli vzgajati svojih otrok v pravem duhu.

7. NAGNENJE K PREKOMERNEMU UŽIVANJU TABLET

Za alkoholiki sledijo takoj ljudje s strastjo do uživanja tablet.

To je težak socialni problem današnjih dni, predvsem pri žen-skah in mladini. Osemdeset odstotkov zaposlenih žena išče rešitev za zmanjšanje bolečin v tabletah.

V 90 odstotkih teh primerov jemljejo te tablete kot pomirje-valno sredstvo. Seveda pa je treba vzroke za to iskati predvsem v odnosu med duševnim stanjem in boleznijo.

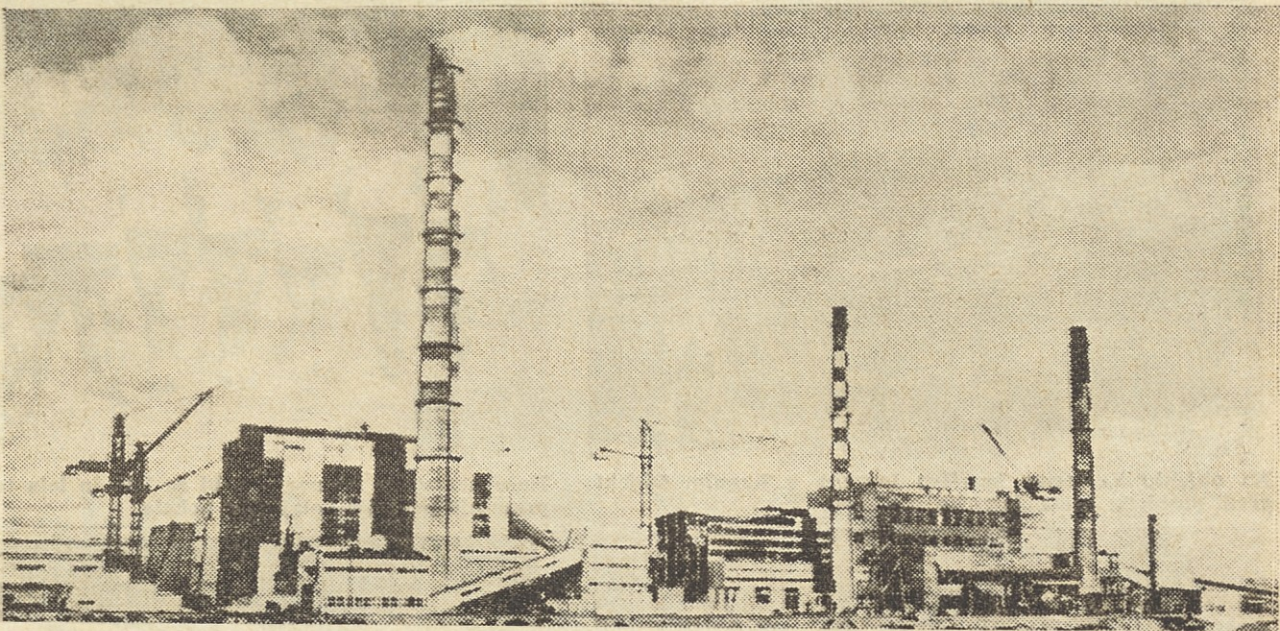
Zakonske nevšečnosti, ljubosumnost, razočaranje, nezadovolj-stvo v ljubezni, nežnost, priznanje, podvigi, kakor tudi dvojna obremenitev žena in osamljenost — vse to pogojuje duševno napetost, glavobol, bolečine hrbtenice, križa, krčev v želodcu in čreveh.

To so posledice, zaradi katerih večina žena jemlje tablete, da bi si olajšala bolečine. Tako postane to navada in končno brez tablet ne gre več.

Mladina jemlje (uživa) tablete zato, da si sprost misli, dobi občutek za lahkoto, povečajo pa se sposobnosti, posebno spolne.

Ce bomo upoštevali nasvete in se ravnali po njih, bomo laže prebrodili marsikatero težavo.

»Emailjirec«



IRKUTSK, nabrežje Angare. To mesto je eno najstarejših v Sibiriji. Kot ustanovno leto štejejo 1661, ko so tu ustanovili vojaški tabor. Zdaj šteje Irkutsk nad pol milijona prebivalcev. Univerza v Irkutsku je poleg novosibirske največja v Sibiriji

Po dolgem in počez po Sovjetski zvezi

Mesto Bratsk ima zdaj 180.000 prebivalcev. Se pred 15 leti je bila na tem mestu nepregledna tajga. Staro naselje Bratsk, ki je bilo celj starejše od Irkut-ska, je zdaj potopljeno pod jezerom HE. Bratsk je od HE oddaljen 30 km.

Poleg stanovanjskih blokov smo videli v Bratsku tudi veliko naselje individualnih lesenih hiš. Les in zemljo dobijo graditelji zastonj — obojega je namreč na pretek.

Stanovanj zgradijo letno 4000, kar je dvakrat več kot v Ljubljani. Gradijo 8—10 mesecev, tako da jim hude zime ne delajo preglavic. Klet zgradijo maja, pred jesenskim mrazom pa imajo stavbo že zaprto.

V Bratsku imajo poleg največje HE na svetu še največjo tovarno aluminija na svetu. Ta kombinat proizvede na leto več aluminija, kot Jugoslavija, Ma-džarska, Romunija in Bolgarija skupaj. Pravijo sicer, da gradijo Američani še večjo tovarno aluminija, to-da takoj dodajo, da so oni — tudi v Sibiriji — že zastavili temelje za novo, še večjo tovarno.

Take in podobne primerjave smo slišali zdaj tu zdaj tam. Za morebitne potnike v SZ priporočam, naj ne primerjajo preveč njihovih dosežkov in načina živ-ljenja z zahodnimi državami niti ne z nami. Hladno in vljudno bi bili zavrnjeni. Bolje je, da jih dobro poslušate in da gledate, primerjave pa prihranite za doma.

Končno imajo v Bratsku še enega giganta — naj-večjo tovarno celuloze na svetu. V njej predelajo na leto 4 milijone m³ sibirskega lesa. Vlak s to količino lesa bi bil dolg od Jesenic do Djevdjelije. Trenutno proizvajajo 600.000 t celuloze, v prihodnjih letih po dograditvi pa predvidevajo milijon ton na leto. To predstavlja trikrat več kot proizvede vsa Jugoslavija oziroma 2% svetovne proizvodnje.

V Bratsku deluje gradbeno podjetje, imenovano TREST, ki zaposluje okoli 50.000 delavcev. To je kar dvakrat več, kot je vseh delavcev slovenske gradbene operative.

Vsi ti podatki so nas kar malo zmedli. Potem smo se povzpeli na manjši hrib nad Bratskom, kjer stoji televizijski stolp. Imajo svoj TV program, sprejemajo pa tudi moskovski program prek satelitov.

Prej kot smo se vrnili v Irkutsk, smo si ob »Brat-skem morju« ogledali dom oddiha. Ob domu je bilo več majhnih naselij dač, to je lesenih letoviščarskih hišic. Tudi za te hišice dobijo zemljo in les zastonj.

Dom ima 160 postelj. Izmena traja 12 dni. Cena za izmeno znaša 43 rubljev, od tega plača delavec 7 rubljev. To predstavlja enodnevni zaslužek delavca v Sibiriji. 20% delavcev pa koristi dom brezplačno. Dom je odprt vse leto.

Drugo leto bodo dom preuredili v profilaktoriij. Profilaktoriije imajo povsod v SZ ob večjih podjetjih. To so pravzaprav zdravstvene ustanove, v katerih pre-ventivno zdravijo zaposlene.

V Salehovu, mestu starem manj kot 10 let s 30.000 prebivalci, imajo tudi tak profilaktoriij. Tega smo si podrobno ogledali. Poslujuje se ga 80% ročnih delav-cev in četrtina umskih delavcev. Kako deluje tak pro-filaktoriij?

Delavec iz tovarne, iz gradbišča po delu ne gre domov, ampak v ta zdravstveni dom. Torej on redno dela. V domu ima kompletno oskrbo. Posebna, z vita-mini obogatena hrana nadomešča pomanjkanje sadja in zelenjave (posebno v Sibiriji). Domovi imajo dru-žabne prostore, večji celo kino dvorane.

Najpomembnejša pa je zdravstvena oskrba. V 24 dneh, kolikor časa delavec hodi z dela v ta dom in iz doma na delo, ga zdravniki temeljito pregledajo z najsodobnejšimi medicinskimi napravami. Videli smo posebne aparature za merjenje »živčnosti« človeka, za merjenje in zdravljenje revmatičnosti, za preiskave krvi, vode in blata, skratka za temeljit pregled zdrav-stvenega stanja človeka.

Delavec plača za 24-dnevno oskrbo 16 rubljev ali nekaj več kot dvodnevni zaslužek.

Kolikor pa bi mu bilo medtem dolgčas, ima lah-ko za celo dobo pri sebi tudi ženo (moža). Ta bo de-ležna prav take oskrbe, vendar bo plačala uslugo 6-krat dražje, če ni zaposlena.

Statistični podatki kažejo, da taka preventivna zdravstvena zaščita zmanjšuje bolezenske izostanke (tudi za polovico). To pomeni zmanjšanje izostankov v poprečju za en do dva delovna tedna na leto na zaposlenega. Če so podatki točni, sedaj najbrž ni po-trebno posebej govoriti o koristnosti pa tudi o visoki stopnji zdravstvene zaščite sovjetskega delovnega člo-veka.

Kakšen je družbeni standard v SZ?

Za stanovanje plačajo prej simbolično ceno kot pa ekonomsko. Naročnine za televizijo ne plačajo. Šola-nje je zastonj. Predšolsko varstvo je za naše pojme urejeno pretirano bogato. Njihovi pionirski dvorci so

prave palače. Spomnimo se samo ljubljanske pionirske železnice, ki je bila zgrajena po ruskem navodilu. Eden član naše delegacije je hudomušno pripomnil, da Sovjeti že svoje malčke tako »p »parirajo« za življe-nje, da jim je ljubezen in skrb za domovino največja svetinja in to ne samo po črki ustave.

Resnično, za vzgojo mladega človeka v SZ ne šte-dijo denarja; pri čemer imajo sposobnejši (ne boga-tejši) prednost.

Potovanje, bodisi z letalom ali pa s taksijem, ozi-roma metrojem v Moskvi je ceneno. Kamorkoli v Moskvi se lahko popelješ z metrojem za 5 kopejk.

O zdravstvu smo nekaj že omenili. Naj še dodamo, da so druge zdravstvene usluge skoraj brezplačne. Po-dobno kot pri nas pred reformo, ko smo se hvalili, da imamo skoraj najboljšo ali (za koristnika) najcenejše zdravstveno varstvo v svetovnem merilu.

Duševna hrana — knjige so v SZ poceni. Tudi če kulturne dejavnosti ne bi podpirali, bi že zaradi velike naklade morale biti knjige poceni. Vendar v ZDA, kjer izdajajo knjige tudi v velikih nakladah, le-te niso tako cenene.

Kolikor bi hoteli primerjati sovjetski standard z našim, tedaj bi rekli, da je v SZ osebni standard nižji od našega, da pa je tako imenovani družbeni standard višji od našega. To velja še toliko bolj po reformi, ko je pri nas osebni standard (potrošnja) po-rasel za 13%, medtem ko so se sredstva za družbeni standard zmanjšala za 8%.

Prosta sobota naše Marije

Srečna sem, je nedavno dejala naša Marija, da imamo prosto soboto. Veš, človeku se kar prileže nekaj počitka ali rekreacije, kot temu danes pravi-jo.

No, prav, je dejal mož, ko je to slišal. Veseli me, da si prosta. Vse moje hlače in obleko je po-trebno zlikati, pa tudi nogavice so raztrgane. Tak ne morem več na cesto. V dveh dneh se mi boš pa res lahko več posvetila — vzel je časopis in legel na divan.

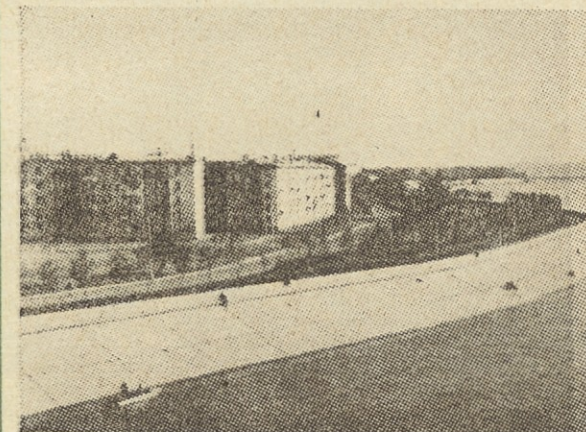
»Mamica, že celo leto mi obljubljaš, da mi boš spleta nov pulover za smučanje. Zdaj, ko si ob sobotah prosta, mi ga boš gotovo naredila.«

»Marija, kaj boš res v soboto prosta? Saj boš prišla malo naokrog. Belili smo, veš, pa je vse narobe. Če bova obe poprijeli, bo hitro urejeno,« je dejala sosedna Franca.

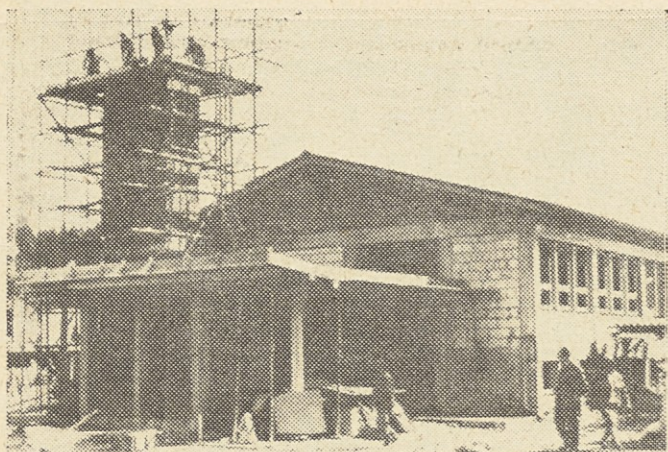
»Veš kaj, v soboto, ko boš prosta, pridi domov. Kopali bomo krompir,« je pisala mama, ki je doma nekje na deželi. »Pridi zagotovo,« je še pristavila.

Da, imajo prav. Družino sem menda zapostav-ljala, ker sem v službi. Kosilo sem tako na hitro pripravljala, pa tudi oprano ni bilo vselej, kot bi bilo prav.

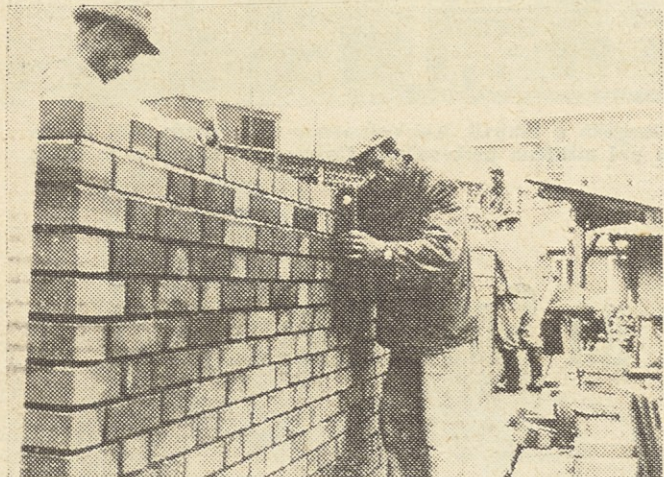
Oh, tudi zavese je potrebno zamenjati. Ze vse poletje se pripravljam. Parkeja tudi že dolgo ni-sem položila. Posteljaino je treba prezračiti. Vrt čaka. Bo že šlo. Se dobro, da imam prosto soboto.



V mestu Bratsk deluje največja tovarne celuloze na svetu. Na sliki jo vidimo še med gradnjo



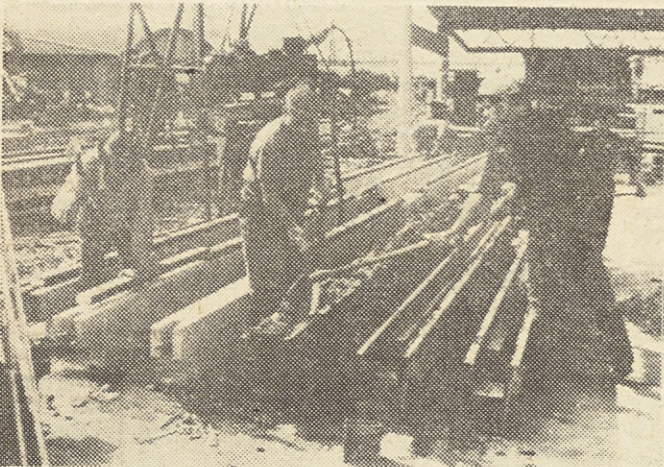
Na objektu Exoterme kemične tovarne v Kranju. Objekt gradi poslovna enota Jesenice



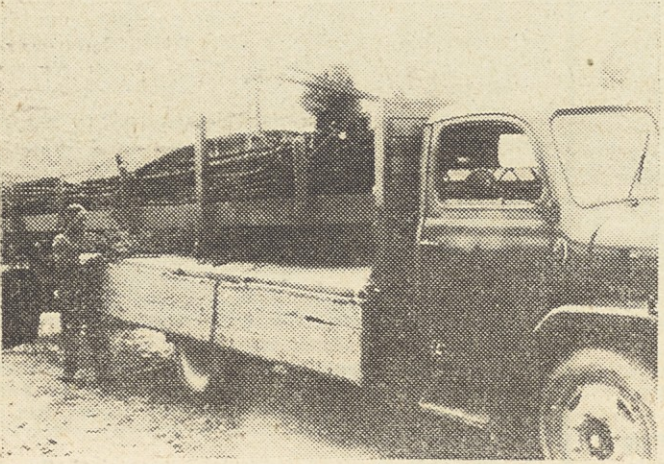
Pa naj še kdo reče, da ta zid ni »po žnori«. Z gradbišča »Prehrane« v Mariboru (Stane Štuhar in Ivan Potisek)



Nov objekt Supermarketa »Prehrane« v Mariboru — Pričetek gradnje



S podrobnim študijem so odpravili vse nepotrebne gibe



Nakladanje betonskega železa na poseben plato v železokrivski bazi v Mariboru



Železokrivske skupine — tečajnikov podjetja v železokrivski bazi na Jesenicah



Naše neumorne tekmovalke, ki že leta in leta tekmujejo in prinašajo podjetju kolajne in pokale



Zadnja navodila pred tekmovaljem



E, tu pa gre za milimetre...



Prizor z igrišča za odbojko



Nogometno moštvo Jesenice

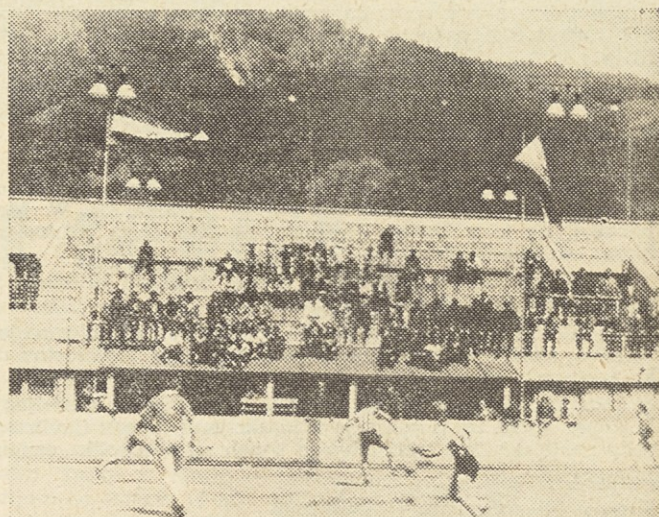


Odbojarska ekipa PE Jesenice

Gradis v slikah



Tako bi vsak tekmoval, je dejal tovariš Stane



Na hokejskem igrišču so se odigrale najhujše bitke



TRIJE VELIKI — predsednik, podpredsednik in tajnik v pogovoru o sindikalni problematiki (Tone Zaletelj, Stefan Horvat in ing. Janez Brezovec)



Pa že spet mene — Sršen, Praprotnik. Borili se bomo kot lev!



Spomini, spomini... Ludvik Šnajder pred tekmo